libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

ANUL II,
Nr. 7/19
1992
IULIE
16 pagini - 30 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE DEMOCRAT CREŞTINĂ

ABSENŢA MOTIVATĂ ?

Şi totuşi, alegerile generale vor avea loc! Oricît le-ar fi dorit amînarea parte din parlamentarii noştri, purtători sau nu de barbă, cu cravata şi încheiaţi corect sau dimpotrivă, descheiaţi şi fără ornamente vestimentare burgheze, care să le siluiască gustul proletar, alegerile vor deveni fapt împlinit. Credem chiar că trebuie să ne bucurăm de faptul că la urnele de vot nu ne vom deplasa dîndu-ne pe gheaţă, ci poate doar sub biciul unei ploi de toamnă...

Aceste alegeri, în care oamenii îşi pun atît de mari speranţe, reprezintă prima cauză a prezentului demers. A doua cauză, egală în importanţa primei, este – fără îndoială – aniversarea celei de-a treia mineriade. Vom vedea mai departe cum aceste două evenimente (unul de speranţă, celălalt de tristă amintire) se împletesc şi se constituie în îndemn pentru cele ce urmează.

Schiţă de dialog

În fapt, ideea acestor rînduri mi-au sugerat-o alegerile locale din 9 februarie a.c., cînd numărul tinerilor pe care i-am întîlnit în drumul spre secţia de votare nu depăşea numărul degetelor de la mîini. Simplă întîmplare – mi-am zis – nu se poate ca tocmai tinerii să refuze să-şi declare opţiunile! Dar iată că a urmat al doilea tur de scrutin pentru Bucureşti (nu cumva tocmai din această pricină a fost necesar?) şi tabloul cu participarea tinerilor nu a fost mult diferit de cel precedent. Ideea simplei "întîmplări" începuse să se clatine şi s-a clătinat şi mai tare cînd un prieten, prins de evenimentul amintit la Iaşi, m-a informat că şi acolo lucrurile s-au petrecut aidoma.

Iată că absenteismul tinerilor pare o treabă premeditată, ce exclude punerea lui doar pe seama unei neglijenţe sau comodităţi. Ar fi o explicaţie pe cît de uşoară, pe atît de înşelătoare. De aceea se impune să analizăm cele întîmplate cu seriozitate şi luciditate, fiindcă, dacă vom căuta cu orice preţ explicaţii "liniştitoare", riscăm să ne furăm din nou căciula (oare, a cîta oară?).

Desigur, într-un moment cînd societatea românească are nevoie ca toate conştiinţele sa-i fie treze şi capabile să-i aleagă drumul, viitorul şi conducătorii, absenteismul nu poate fi scuzat. Iar dacă el vine din partea tinerilor, circumstanţa pare agravantă. Dar, oare, aşa să fie? Ei bine, tocmai aici găsim că este necesară o discuţie, discuţie care nu poate începe decît cu o întrebare: au avut tinerii vreun motiv temeinic ca să absenteze de la o acţiune atît de importantă prin consecinţele ei, cum a fost votarea? Dar cine poate răspunde simplu, direct si totodată sincer la această întrebare fără să ţină seama de cîteva antecedente?

Revoluţia din decembrie 1989 a fost înfăptuită de către tineri: elevi, studenţi, muncitori, intelectuali cu diferite profesii, în copleşitoare majoritate tineri. Tributul revoluţiei a fost plătit în sînge tînăr. Aportul tinerilor la alungarea tiranilor a fost cvasi-total. Aranjamentele de culise pentru izgonirea ticăloşilor principali ar fi rămas simple bliguieli fără acea superbă unire în gînd a tinerilor pentru răsturnarea comunismului.

Să ne amintim cum se îmbrăţişau muncitorii şi studenţii, elevii şi militarii, în acel sfînt entuziasm care îi eliberase spontan de frica de moarte!

Dar atunci ei nu erau dezbinaţi. Dezbinarea a urmat: urzeala neagră, pregatită în păienjenişul culiselor de către oameni care nu concepeau ca suflul nou al unei tinereţi viguroase şi cu adevarat biruitoare să-i poată deposeda de avantajele dobîndite imediat, dupa eficienta reţetă a oportunismului, brevetată de comunism.

urmare în pag. 4

După 1812 Prutul deveni rîu blestemat, despărţitor de neam. De aceea zice şi cîntecul popular:

"Prutul esta ni desparte
Prutul esta n-are moarte?
Dar ne-om pune noi cîndva
Şi cu gura l-om săca".

Răstignirea - sculptură în piatră: Jeloboka, Basarabia

BASARABIA PAMÎNT ROMÂNESC
MELEAGURI ŞI HOTARE ROMÂNEŞTI
pag. 10-11

"O SUFERINȚĂ UNDEVA SE STINGE"

"S-a stins o candelă, a murit un om!..." Nu, nu un om a murit, ci ne-a părăsit unul - poate ultimul - dintre cei pe care părintele N. Steinhardt i-a numit, pe bună dreptate, "sfinții închisorilor" (N. Steinhardt, "Jurnalul fericirii", p. 133). Căci, fără a întrebuința vorbe mari, acesta a fost Gili (așa i se spunea de către cei apropiați) un adevărat sfînt! Atît în închisoare, cît și mai tîrziu în așa zisa libertate pe care am dobîndit-o în 1964, ca pe un act de mare clemență a acelora care se credeau stăpîni peste viața și moartea noastră.

Alexandru Virgil Ioanid s-a născut în București, la 14 aprilie 1924. A urmat cursurile liceului "Aurel Vlaicu" după absolvirea căruia s-a înscris la Facultatea de litere și filosofie a Universității din București pe care nu a apucat însă să o termine pentru că în 1948 a fost arestat, judecat și condamnat, pentru activitate anticomunistă, la ani grei de închisoare. După condamnare a fost trimis, împreună cu ceilalți studenți, pentru a-și executa pedeapsa la închisoarea din Pitești. Dumnezeu l-a iubit totuși, pentru că, în timpul regimului de înfometare care pregătea teribila reeducare care a avut loc în această închisoare, s-a îmbolnăvit de T.B.C. pulmonar și această îmbolnăvire i-a fost salutară. L-a scăpat de iadul de la Pitești. A cunoscut în schimb, din plin, toate celelalte orori ale închisorilor comuniste (foame, frig, bătăi, izolări etc.) dar niciodată nu a cîrtit nici împotriva oamenilor, nici împotriva lui Dumnezeu. Și-a purtat crucea împăcat cu sine și cu lumea, așa cum puțini dintre noi au reușit să o facă.

* * *

L-am cunoscut la Jilava, în toamna anului 1952. Eram proaspăt arestat (șase luni era o nimica toată în închisorile comuniste) și depus, după anchetă, în depozitul securității din acest penitenciar. Într-una din zile ușa celulei noastre s-a deschis și gardianul a împins înăuntru un ins care după înfățișare (haine ponosite, tuns, paloare etc.) era clar că este un pușcăriaș cu state vechi de serviciu. După ce ușa s-a închis în urma lui, ne-a măsurat cu privirea și fără a aștepta să fie întrebat s-a prezentat: - "Mă numesc Alexandru Virgil Ioanid, sînt bucureștean și acum vin de la penitenciarul de la Tîrgul Ocna. Sînt arestat din 1948 și sînt bolnav de T.B.C. Vă rog să-mi indicați un loc mai izolat unde să mă așez pentru a vă putea, cît de cît, feri de pericolul contaminării". Majoritatea celor din celulă eram tineri și netemători, așa că nu am prea luat în seamă avertismentul lui. I s-a oferit un loc în colțul care era considerat a fi cel mai călduros (era toamnă și începuse frigul) pe care el l-a ocupat mulțumindu-ne și avînd grijă să ne deranjeze cît mai puțin. Stătea mai tot timpul sub părură, cu fața la perete, tușind sec și expectorînd într-o sticlă pe care primise permisiunea să o poarte asupra lui. La început, nouă ni se părea că dormitează, însă cu timpul am înțeles că se roagă.

La moartea lui
ALEXANDRU VIRGIL IOANID

Vorbea foarte puțin și cu foarte mare precauție. Știa ceea ce noi nu știam și aveam să aflăm mai tîrziu. Știa despre ororile care se întîmplau în închisorile de execuție, la Pitești, la Gherla și aiurea și din aceste motive era foarte circumspect. Nu știu dacă în cele cîteva zile cît am stat împreună, am schimbat cu el mai mult de două, trei fraze, însă îmi aduc foarte bine aminte că întîlnirea cu el m-a impresionat profund. După cîteva zile (o săptămînă, poate două) a fost luat dintre noi și multă vreme nu am mai auzit nimic de el. Tîrziu, după ani (șapte, opt sau cîți or fi trecut) ne-am reîntîlnit la Aiud. Ne-am reîntîlnit e un fel de a spune, căci nu ne-am văzut, nu am stat față către față, ci am fost doar vecini. Eram izolați amîndoi pentru că refuzaserăm să luăm parte la reeducarea care se declanșase la începutul anilor '60 în acest penitenciar și celulele noastre de pedeapsă erau alăturate. Ne-am identificat, ne-am amintit unul de altul și nopți întregi am tăifăsuit împreună, prin Morse, bineînțeles, despre cîte cele. Această a doua întîlnire cu el a fost una dintre cele mai fertile perioade din viața mea de pușcăriaș. Treceam, în momentul acela prin una din frecventele crize sufletești pe care le-am trăit în detenție. În timpul unei astfel de crize eram bîntuit de neliniști și răzvrătiri împotriva a tot și a toate: împotriva mea, împotriva lumii, împotriva lui Dumnezeu. Discuțiile cu el au fost ca un balsam. M-au liniștit și mi-au descoperit înțelesuri pe care singur nu reușisem să le descopăr pînă atunci. M-au făcut, de pildă, să înțeleg, printre altele, care este funcția mîntuitoare a suferinței în general și care este sensul suferinței noastre în special. "Pentru ca lumea de astăzi satanizată - îmi spunea el - să poată fi izbăvită de răul care s-a înstăpînit peste ea este nevoie de cineva, plăcut lui Dumnezeu, să se jertfească. Căci, așa cum ne-a dat exepmlul Mîntuitorul care prin jertfa lui pe cruce, ne-a izbăvit de păcatul originar, păcatele lumii acesteia nu pot fi răscumpărate decît prin suferință. Și se pare că pentru aceasta, Dumnezeu ne-a ales pe noi. Să ne străduim, deci, să fim la înălțimea menirii pe care Dumnezeu ne-a hărăzit-o". Nu știu cîți dintre noi cei care am trecut pe acolo, am fost la înălțimea acestei meniri, știu însă cu siguranță că Gili se numără printre ei (mulți?... puțini?...) care au fost. Acest frumos gînd al lui mi-a inspirat, mai tîrziu niște versuri. Le transcriu pentru că gîndul este al lui, mie aparținîndu-mi doar forma în care este exprimat. Îmi spunea el atunci, în una din nopțile noastre de taină, în țăcănitul monoton, abia perceptibil al alfabetului Morse, cu alte cuvinte, bineînțeles:

"Pricepe că cu fiecare spin
Ce dureros în carne ți se-mplintă
Pe un obraz o lacrimă se svînta
Și-n lume-i o durere mai puțin
Cu fiecare suferință-a ta
O suferință undeva se stinge
Cu fiecare picur roș de sînge
Se-nchide-o rană și s-aprinde-o stea".

Și Gili a stins cu suferințele lui, conștient asumate, multe suferințe, a închis multe răni și a aprins pe cerul nostru eotropit de bezne, multe stele.

Spre deosebire de cei mai mulți dintre noi care consideram temnița doar ca pe un mijloc de exterminare fizică și sufletească, Gili, și ca el mulți alții, atribuia acestei sinistre instituții și funcții pozitive. El considera că în acel moment istoric temița constituia centrul vieții spirituale românești. "Comuniștii - spunea el - în încercarea lor dementă de a distruge spiritualitatea românească, au dărîmat altare, au închis mănăstiri, au pus peceți minților luminate, urmărind în felul acesta să sugrume orice tentativă de manifestare a acestei spiritualități. În nebunia lor au făcut însă și o greșală. Strîngînd laolaltă în închisori pe unii dintre cei mai buni fii ai acestui neam și interzicîndu-le orice fel de activitate i-au silit să se interiorizeze, să-și sondeze adîncurile și să ducă astfel, chiar și fără vocație, viață de asceți".

Într-adevăr, timp de două decenii, aproape, temnița a fost centrul vieții spirituale românești. Aici s-a trăit dincolo de limitele tragicului și s-a murit în limitele omenescului, aici s-a gîndit și s-a visat, aici s-a creat, dar mai cu seamă, aici s-a rugat, s-a rugat cu atîta intensitate cum poate doar Fiul Omului s-a mai rugat atunci, pe Muntele Măslinilor. Aceasta îl îndrituia pe Gili să conchidă că dacă "România va cunoaște cîndva o renaștere spirituală, - și el era sigur că va cunoaște - atunci rădăcinile acesteia vor trebui căutate în temnițele gulagului românesc". Și adaug eu: printre promotorii acestei renașteri va trebui menționat și Alexandru Virgil Ioanid.

Demostene Andronescu

Gravura de D. DUMITRU-NICOLAIDE

Creştini numai cu numele?

ALEXANDRU VIRGIL IOANID

Este uşor de înţeles că, trăind în mijlocul lumii, prinşi în tentaculele ei puternice, strînse în jurul nostru uneori pînă la sugrumare, judecăm adeseori după rosturi lumeşti şi suntem amăgiţi să credem că există mai multe feluri de a fi creştin.

De pildă, spunem că este creştin cel care a primit botezul. Şi nu greşim, într-un fel, căci el face parte din comunitatea creştină, datorită consacrării pe care a primit-o prin această primă taină a vieţii creştineşti. Numai că este o consacrare pe care el o poate spori prin viaţă curată, demnă şi harică, sau o poate înghesui într-un subsol al sufletului de unde nu-i va mai fi dat să iasă la lumină pînă la sfîrşitul zilelor necreştineşti ale unui asemenea "creştin", ale unui creştin numai cu numele.

Nu se poate scrie în şoaptă - numai de vorbit putem vorbi în şoaptă - totuşi nici nu aş vrea să strig prea puternic adevărul care doare că mult prea mulţi din cei ce am primit botezul rămînem străini de vrednicia trăirii creştine. Şi atunci, mai suntem oare creştini? Dacă da, trebuie să deosebim cel puţin două feluri de creştini: cei cu numele şi cei adevăraţi, sau, cum se spune în cercuri teologice, "creştini în formă" şi "creştini în conţinut". De fapt, creştin în formă nu ar fi numai cel ce în afară de botez nu mai are nimic comun cu viaţa creştină, ci şi cel care, din obişnuinţă, din calcul, sau pentru considerente de ordin social, se duce la biserică, îndeplineşte unele obligaţii formale creştineşti, dar sufletul lui rămîne departe de iubirea pentru Dumnezeu şi de trăirea vie întru Cristos.

Aici nu mai am încotro, oricît aş vrea să netezesc asperităţile subiectului şi să accept că există diferite grade de realizare creştină, ci trebuie să spun că se cască o diferenţă de înţeles mare cît o prăpastie între "creştinătate" şi "creştinism". Sunt unele lucruri pe care de obicei le ocolim. Fiindcă nu ne convin. Cine recunoaşte cu bucurie imperfecţiunile realităţilor pămîntene ale religiei sale?

Drept este că Mîntuitorul a strălucit prin curajul adevărului şi că un creştin autentic trebuie să aibă îndrăzneala de a spune lucruri greu de primit, care ies din făgaşul înţelepciunii cuminţi a lumii.

Oricum "creştinătatea" sau "lumea creştină", în înţelesul obişnuit, cuprinde pe toţi cei ce poartă numele de creştin, adică au primit botezul. Dacă astfel stau lucrurile, trebuie să admitem că a fost creştin şi Ivan cel Groaznic, în ciuda ororilor comise de el; creştin a fost şi Nicolo Machiavelli, promotorul celor mai diabolici tactici de inducere în eroare a populaţiilor, tactici aplicate în detrimentul mulţimilor, de numeroşi conducători de state de atunci şi pînă astăzi; au fost creştini, purtători ai botezului, Robespierre şi Danton care au prilejuit moartea a mii de preoţi şi credincioşi în timpul revoluţiei franceze; creştin a fost şi Hitler, chiar dacă, generator de ură, a determinat moartea oribilă a milioane de victime; creştin a fost şi Stalin, ba încă un creştin cu studii teologice, deşi a atins recordul absolut al criminalităţii umane din toate timpurile şi toate locurile. Mai ştim că iniţiatorul celui mai important curent anticreştin şi ateist al vremii noastre, Karl Marx, a fost şi el creştin prin botez. Tatăl său, deşi evreu, se încreştinase; era un partizan al asimilării evreilor în masa germană şi l-a botezat creştineşte pe micuţul Karl. Dar creştini au fost şi marii negatori ai lui Dumnezeu: Voltaire, Auguste Comte, Nietzsche, Jean Paul Sartre şi alţii.

Toate acestea conduc la concluzia paradoxală: au fost şi sunt unii creştini anti-creştini. Ei bine, cred că nu au fost şi nu sunt creştini, în sensul pur al cuvîntului. Au aparţinut sau aparţin creştinătăţii, fără să aparţină creştinismului.

A, creştinismul! Creştinismul este cu totul altceva. De cînd de pe buzele Mîntuitorului s-au desprins cuvintele dumnezeieşti care, fiind Duh şi Viaţă,au schimbat faţa lumii poleind-o cu aurul iubirii fără de sfîrşit, de atunci a crescut pe pămînt specia aceea nouă de fiinţe duhovniceşti care nu mai trăiesc pentru ele, nici pentru materialitatea lumii, ci pentru înaltul din care au purces şi la care însetează să se întoarcă. Aceşti oameni vor să fie mergători pe urmele paşilor lui Cristos, aşa cum au fost apostolii Domnului, Petru şi Pavel ca şi ceilalţi apostoli, ucenici, martiri şi uimitor de mari trăitori creştini, unii rămaşi necunoscuţi întru smerenia lor, dar pe care îi ştie prea bine Dumnezeu cu atotştiinţa Lui.

Şi atunci, creştini sunt şi aceştia, creştini sunt şi aceia amintiţi mai înainte? Nu este între ei nici o deosebire? Am putea să cădem pradă unei grave confuzii de înţeles. Să ne ferim!

Uşor îmi este mie, creştin cu numele, să spun: "în definitiv, şi eu aparţin Bisericii; am fost botezat şi am aceleaşi drepturi la calitatea respectabilă de creştin şi la speranţa în mîntuire, aşa cum au şi cei care, poate de ochii lumii sau din alte motive, se tot duc la biserică, se spovedesc şi fac astfel loc în cugetul lor altor păcate, se împărtăşesc crezînd că Dumnezeu primeşte să locuiască în ei, se roagă ca şi cum El nu ar şti de ce are nevoie fiecare. Toate acestea - aş putea spune eu, închipuitul creştin - sunt manifestări de suprafaţă, vizibile, ţin de un ritual pe care epoca noastră, cu evoluţia ei intelectuală, l-a depăşit. Ca om superior ce mă aflu - vedeţi bine - eu realizez legătura directă cu Dumnezeu, nu prin intermediul acelor funcţionari bisericeşti care sunt preoţii".

Foarte comod un asemenea mod de a gîndi: economie de timp şi de energie sufletească, ocolirea faptelor bune şi a contribuţiilor pentru Biserică şi săraci, evitarea sfîşierilor lăuntrice în lupta de fiecare clipă cu ispitele, cu păcatul; în plus, sentimentul orgolios că nu aparţin masei celor neevoluaţi, care au nevoie de exteriorizarea credinţei; cît despre viaţa veşnică, poate fi liniştită conştiinţa mea, fiindcă - nu-i aşa? - sunt şi eu creştin şi voi găsi înţelegere la Dumnezeu.

Numai că atunci cînd gîndesc astfel mă înşel pe mine însumi la fiecare cuvînt, comit o eroare la fiecare frîntură de literă. Neputînd să mă ridic la adevărul lui Cristos, care a armonizat trăirea interioară cu exteriorizarea faptică, eu caut să-l cobor la mărunta şi nevolnica mea statură sufletească. Este o uriaşă eroare de fond, este o eroare de duh. Gîndesc stăpînit de duhul lumii, nu de duhul lui Dumnezeu. Căci ceea ce numim duhuri sau spirite sunt realităţi, nu închipuiri. Există un duh al blîndeţii şi unul al mîniei, un duh al iubirii şi altul al urii, un duh al purităţii şi altul al păcatului, un duh al lui Dumnezeu şi altul al lumii. Sunt realităţi spirituale puternice care străbat văzduhurile conştiinţelor, aşa cum undele electro-magnetice hertziene străbat nevăzute spaţiile lumii fizice.

În spiritul lui Dumnezeu, nu în spiritul lumii, a grăit apostolul Jacob cînd a spus că "fără fapte credinţa este moartă". În acel spirit a gîndit şi Blaise Pascal cînd, de pe culmile pregătirii lui intelectuale s-a adresat "Dumnezeului cel viu, nu Dumnezeului savanţilor şi filosofilor". În duhul lui Dumnezeu a scris, cu accente profetice, teologul rus Nicolae Berdiaev, cînd a dezvăluit prăpastia dintre "demnitatea creştinismului" şi "nedemnitatea creştinilor". În duhul lui Dumnezeu, nu în duhul lumii, au fost aşternute într-un jurnal rămas anonim cuvintele unui vizionar dintre cele două războaie mondiale: "Nu suntem creştini. Suntem departe de a fi creştini. Cît de departe! De-a lungul secolelor, omenirea a urmat un proces de încreştinare în formă, dar de descreştinare în conţinut. Marii conducători ai popoarelor s-au ocupat mai mult cu lupta dintre ei şi alţi oameni decît cu lupta dintre poruncile Duhului Sfînt şi poftele firii noastre pămînteşti. În realitate, în lume, lupta se duce între forţele Binelui, ale Spiritului Sfînt şi cele ale răului. În această luptă, se cuvine să ne situăm hotărît pe poziţia de apărare a Binelui, pentru împlinirea voii lui Dumnezeu." În spiritul lui Dumnezeu a scris şi preotul catolic Georges Bernanos: "Trebuie să ne grăbim să salvăm omul; mîine nu va mai fi posibil, fiindcă el nu va mai dori să fie salvat. Este vorba de ridicarea omului, de redarea conştiinţei demnităţii sale şi a credinţei în libertatea spiritului său". În spiritul lui Dumnezeu căruia trebuie să se subordoneze spiritul lumii, a lucrat Conciliul Vatican II cînd a reamintit că fiecare creştin se cuvine să fie o mlădiţa vie a învăţăturii lui Iisus şi să aducă roade; să nu fie o mlădiţă uscată, un mădular mort.

Biserica creştină este în esenţă luptătoare: suntem soldaţi ai Domnului Cristos pentru apărarea credinţei şi victoria ei în lume. Dar lupta începe în lăuntrul fiecăruia din noi. Sufletul fiecăruia este cîmpul pe care se duce războiul nevăzut dintre bine şi rău. Putem fi creştini numai cu numele, adică un fel de dezertori ai acestei bătălii, lăsîndu-i pe alţii să ducă greul luptei, sau creştini adevăraţi care il roagă pe Dumnezeu să le dea harul de a ieşi biruitori în lupta pe care ne-a poruncit s-o ducem impotriva puterilor răului.

NOI NU AM AVUT TINEREŢE

RADU GYR

Noi nu am avut tinereţe
să spumege viaţa în cupe!
Priveam cum din crengi pădureţe
un fruct de otravă se rupe.

Nici lauri, nici mirt şi nici roze,
n'au vrut pentru noi să'nflorească.
Tot cerul de sus, de moloz e,
luceafărul tânăr, de iască.

Noi nu am avut heidelberguri
cu blonde iubiri diafane.
Pe clare şi verzi iceberguri
noi nu am plutit pe oceane.

Cu lavalierele boeme
noi n'am stat sub harfele lunii.
Pe noi nu ne-au nins crizanteme,
nici vişinii nopţii, nici prunii.

La balul luminii'n caretă,
noi n-am stat pe celeste terase.
Scriam doar pe inimi cu cretă:
un spin, încă trei, încă şase.

Noi n'am cules aur din soare
ci'n roşii amurguri zbătute,
am strâns stropi de sînge'n urcioare
prelins de pe cruci nevăzute.

Cântam, era plânset poemul!
Zâmbeam, curgeau lacrimi pe feţe.
Râdeam şi'n surâs sta blestemul,
noi nu am avut tinereţe.

Mereu şchiopătând prin dezastre,
mereu cu osânda pe frunte,
credeam că tot spini sunt şi'n astre,
în lună, tot temniţe crunte.

Ce vânt secetos şi fierbinte
ne-a smuls orice aripi răzleţe?
Căzuţi în genunchi pe morminte,
noi nu am avut tinereţe.

Şi-adună azi zdrenţele anii
şi visul ciubotele sparte
şi'n pod auzim chiţoranii
cum petece rod mai departe...

Bătrîni, cu obrazul de ceaţă,
cu paşi năclăiţi în tristeţe,
prin moarte-am trecut nu prin viaţă,
noi nu am avut tinereţe...

Actualitatea unei dogme

Mircea Vulcănescu

Ca şi Nae Ionescu – Profesorul, cum îi spuneau discipolii săi – Mircea Vulcănescu a fost "un om de dreapta tradiţionalistă", adică "legat de izvoarele de gîndire ale trecutului, dar căutînd să adîncească sensul prefacerilor lumii de astăzi" (cum spune chiar el într-un "Curriculum vitae"), încercînd "să înfăţişeze o orientare spiritualistă, realistă şi ortodoxă, apropiată de înţelegerea românească şi ţărănească a existenţei, o colaborare a tuturor forţelor generaţiei tinere la clădirea unei Românii mari şi puternice". Aceasta fără să fie, asemenea Profesorului, înregimentat politic, ca mai toată generaţia lui, în mişcarea ce pornea de la aceleaşi principii ca şi Vulcănescu, căci, spre deosebire de Profesor, nu credea în **apokathastasis**, în posibilitatea mîntuirii colective. Credea mai curînd în rolul mîntuitor al fratelui mai mic al Karamazovilor, care ia spre ispăşire păcatele fratelui mai mare; ca dovadă că aşa a şi înţeles inculparea sa în cunoscutul proces ce i-a fost intentat la secţia a VIII-a Criminală a Curţii de Apel la Bucureşti, ca solidar, în calitate de director general în Ministerul de Finanţe, la toate faptele regimului Antonescu şi, deci, responsabil de ele. Mircea Vulcănescu găseşte o nesperată cinste pentru el de a fi pus la încercare şi de a dovedi pîna la capăt că este un creştin desăvîrşit: "Ascultînd această incriminare – le spune el acuzatorilor săi – nu mi-am putut stăpîni un amestec de ciudă, pentru că orice s-ar zice, pentru un creştin nu este mai mare cinste care să i se poată face decît de a fi pus să plătească pentru semenul său" (Mircea Vulcanescu – "Ultimul cuvint", ed. Humanitas, 1992, p.10).

Încercările, ca şi darurile cu care era conştient că este înzestrat, vin de la Dumnezeu; aşadar ele trebuie luate ca atare. Atunci cînd, în 1946, a venit pentru Vulcănescu timpul incercărilor, nu şi-a pierdut nici seninătatea, nici credinţa. Încarcerarea, detenţia şi moartea lui în 1952 la închisoarea din Aiud, nu face decît să încununeze, în mod exemplar, prototipul creştin încarnat de Mircea Vulcănescu. "Ce ştim cu toţii – scria Mircea Eliade in 1967, referindu-se la felul în care Mircea Vulcănescu a suportat închisoarea – ne e de-ajuns ca să înţelegem cît de totală i-a fost victoria". Victoria creştinului fericit să ispăşească pentru aproapele său, să se înalţe lăuntric cu atît mai mult cu cît chinurile şi umilinţele sînt mai mari.

Ca şi alte mari ispite ale perioadei interbelice, Mircea Vulcănescu avea credinţa că jertfa sa nu poate decît să contribuie la înălţarea neamului românesc. Încrederea lui Vulcănescu în "indestructibilitatea structurilor fundamentale ale vieţii etnice şi culturale româneşti" nu cunoştea margini. Prin anii 1936–1940 el îi mărturisea lui Eliade această credinţă în termeni superlativi, îndrăznind chiar să susţină că, dacă s-ar abate nişte catastrofe asupra neamului românesc, "o deportare sau o exterminare masivă, neamul românesc tot n-ar dispărea, iar dacă străinii ar veni să colonizeze acest pamînt, ar sfîrşi prin a deveni ei înşişi români.

Deşi paginile rămase de la Mircea Vulcănescu sînt fundamentale ca şi în cazul altor mari spirite româneşti, ceea ce a lăsat el (Noica, de exemplu, considera că "Nimic din ce-a ramas nu-i dă masura") este o pildă a ceea ce însuşi numele, în "Dimensiunea românească a existenţei", **supremaţia virtualului asupra actualului**; ne dau mai curînd măsura a ceea ce ar fi putut fi decît aceea ce a fost.

PORTRETE ÎN ETERNITATE

Spirit universal, uimind prin extraordinara lui cuprindere şi nestăvilita lui curiozitate, de la metafizică la economie, de la teologie la filosofie, etică şi sociologie, Mircea Vulcănescu era, desigur, un spirit nedogmatic. Stau mărturie paginile sale despre filosofia medievală, "Logos şi eros în metafizica creştină", "Creştinul în lumea modernă", cele dedicate lui Nae Ionescu, articolele din presă şi conferinţele de la asociaţia Criterion (unii contemporani se mirau chiar că un spirit atît de profund creştin şi nedogmatic putea discuta, cu seninătate, despre sisteme profund antireligioase şi întrucîtva dogmatice, ca marxismul şi freudismul). Într-un singur loc Mircea Vulcănescu are o atitudine "dogmatică": acolo unde este vorba să alcătuiască "chipul etern al românului dintotdeauna", chip care să se instituie, de ce nu, într-o "normă", într-un "criteriu de judecată pentru alţii". O dogmă a românismului, aşadar. Îndrăzneala (superbia, aş zice, dacă lucrul acesta nu ar fi fost făcut cu deplină smerenie creştinească) de a ridica "românismul" la demnitatea de normă pentru sine şi pentru alţii, nu putea aparţine decît generaţiei care a ridicat cugetarea româneasca la punctul cel mai - înalt din istoria ei - generaţia interbelică. Pentru prima oară în istoria spiritualităţii româneşti, o generaţie îndrăzneşte, nu să inventeze, pentru că ele există, ci să dezvăluie, sieşi şi altora, care sînt coordonatele "românismului" şi să le instituie în normă.

Lucrul este cu atît mai surprinzător cu cît aceasta se petrecea într-o perioadă in care moda era antiromânismul, nihilismul naţional şi refuzul "de a fi român", toate acestea sub influenţa dizolvantă a modei ideologice de stînga (cu care se cocheta, pentru că nu-şi arătase încă bestialitatea la noi) sau a mentalităţii francmasonice, care reprezintă "un proces invers, de degradare a mentalităţii crestine" (Eliade) şi care nu putea să prindă decît pe "curiozitatea spiritelor semidocte, amatoare de iniţieri senzaţionale" (Nae Ionescu). Această atitudine este numită de Vulcănescu "atitudine critică" la adresa românismului. ("Omul românesc" – în "Dimensiunea românească a existenţei", ed. F.C.R., 1991, ediţie la care vom face referire în continuare). "În treacăt fie zis, toţi cei care au vrut să schimbe pe români după chipul idealului lor, în loc să caute în românitate un criteriu, ori au fost români de baltă, ori au capetele stricate de străini, adică au fost smintiţi, alteraţi – scoşi din fire". (op. cit. p. 22).

Deci Vulcănescu refuză această atitudine "critică" asupra românismului şi o preferă pe cea "dogmatică", propunînd următoarele: "În loc să-l prefacem pe român după chipul şi asemănarea unui ideal de împrumut, vom preface firea românului în criteriu de judecată pentru alţii". (op. cit. p. 22).

Este aceasta posibil? Vom răspunde cu argumentele lui Mircea Vulcănescu: este posibil, din momentul în care fiecare neam este o "sinteză nerepetabilă" şi are modul său propriu de a "vedea lumea şi de a o răsfringe pentru alţii". Din moment ce fiecare neam are o asemenea viziune proprie, de ce ne-am însuşi altele? De ce să acceptăm alte "formule de ancorare în existenţă" ("Ispite") cînd există un mod românesc de a ancora în existenţă? Acesta trebuie doar descoperit, el există, iar Vulcănescu purcede la descoperirea, la conştientizarea lui. Şi îl caută nu în creaţia spirituală a gînditorilor acestui neam – care ar da, şi ea, o masură a viziunii româneşti prin locurile comune spirituale care pot fi găsite aici – ci, în ceea ce preexistă activităţii gînditorilor: în "configuraţia limbii" şi în "structura simbolurilor expresive cu circulaţie generală în poporul românesc". În acest scop Vulcănescu întreprinde un studiu fenomenologic al limbajului în urma căruia rezultă "Dimensiunea româneasca a existenţei". Nu vrem să discutăm aici rezultatele acestui studiu, care se află la îndemina oricui, ci doar motivaţia lui Mircea Vulcănescu de a purcede la acest demers, care ni se pare deopotrivă actuală şi astăzi.

Aşa cum, de pildă neamţul, scria undeva Vulcănescu, judecă manifestările altora "şi le socoteşte rele sau de neadmis în măsura în care nu se potrivesc cu perspectiva lui proprie a existenţei", are deci, nişte norme ale sale, tot aşa românul are modul său propriu de a răsfringe lumea, care este "justificarea existenţei noastre deosebite pe lume în marea cea mare a făpturilor lui Dumnezeu" (op. cit. p. 92). Şi cum aceste făpturi ale lui Dumnezeu sînt egal îndreptăţite în faţa Creatorului să existe şi să se manifeste specific, de ce n-am identifica modul nostru propriu de a răsfrînge lumea Lui? Cu atît mai mult cu cît a te lăsa sedus de tiparele străine este echivalent cu un păcat numit de Vulcănescu "cucerire spirituală". A te lăsa cucerit fără luptă este un act de laşitate. Pe tărîm spiritual "cucerirea" este improprie din moment ce toţi partenerii care se înfruntă sînt egali de indreptăţiţi să existe: "Tăria spirituală a unui neam se măsoară după gradul în care e în stare să impuie altora perspectiva lui proprie a existenţei, e în stare să dezagregheze pe a altora, s-o dezarticuleze, să-i pună în evidenţă lipsurile şi, cu voie sau fără voie, să facă pe străini să se încline spre chipul lui de a lua atitudine" (op. cit. p. 92). Moda cuceririlor spirituale a atins astăzi cote alarmante. Şi ea va creşte proporţional cu numărul celor dispuşi să se lase seduşi de modele străine. Este la modă "europenismul" şi "deschiderea". Europeni vom deveni, spiritualiceşte, doar atunci cînd ne vom identifica şi ne vom recunoaşte axa de orientare a spiritului nostru. Devenim europeni, universali chiar, nu atunci cînd ne vom dizolva într-o masă indistincta, pe care o preconizează cosmopolitiştii de ocazie, ci cînd, fără a ne propune să cucerim spiritualiceşte alte naţii ("cucerirea", "asaltul" nu intră în parametrii ontologiei româneşti), vom fi recunoscuţi de alţii ca purtători ai unei peceţi distincte. În deceniile 4–5, cînd Vulcănescu identificase modelul ontologic românesc, ar fi trebuit să urmeze o operă de pedagogie naţională ale cărei rezultate, ameţitoare, nu îndrăznim să ni le figurăm. Dar, vorba **adagio**-ului cioranian, atunci "n-a fost să fie". Aş adăuga astăzi, un **adagio** christic: ceea ce este scris să se întîmple se va întîmpla.

Dora Mezdrea

urmare din pag. 1

Şi iată că în iunie 1990, tinerii de la I.M.G.B. au uitat că doar cu o jumatăte de an în urmă se îmbrăţişau – plîngînd de bucurie – cu fraţi de-ai lor, studenţi, în iarna fericirii lor şi a speranţelor noastre... Ce a urmat ştim cu toţii. Şi dacă timpul şi medicii au tămăduit parte din rănile cărnii, rănile din suflete sînt şi acum deschise şi nu dor mai puţin decît cele care au sîngerat atunci.

Oamenii pentru care conştiinţa a devenit de mult doar vorbă goală, au reuşit (să sperăm că nu pentru multă vreme) o dublă dezbinare: între generaţii şi între muncitori şi intelectuali.

Ce vis urît, acel iunie 1990!

Cîtă înţelegere le trebuie tinerilor ca să mai creadă în vechea vorbă a poporului: "Cine nu are bătrîni să-i cumpere"? În ce fel i-au ajutat atunci, în iunie 1990, bătrînii sau mai-vîrstnicii pe tinerii studenţi ciomăgiţi de mineri? În cazul cel mai bun, cu pasivitate. În ce fel îi ajută astăzi bătrînii sau mai-vîrstnicii din parlament pe tinerii dezamăgiţi ai aceste nefericite Românii?

Tinerii, prin mai puţina lor experienţă, sînt cei mai expuşi şomajului. Cei care studiază fac adevarate sacrificii ca să-şi cumpere cărţi sau rechizite şcolare. Şi tot tinerii întîmpină greutăţi – uneori insurmontabile – la procurarea de locuinţe corespunzătoare unei decente vieţi de familie. Copleşiţi de griji şi nevoi, mai văd ei cumva fluturîndu-li-se steagul alb al speranţei? Greu de spus. Albe sînt doar crucile de marmura ale mormintelor din cimitirul înfiinţat la Revoluţie, cimitirul lor.

ABSENŢĂ MOTIVATĂ ?

Or, în aceste precare condiţii materiale, cum le-am mai putea cere o altă condiţie sufletească? Le mai putem cere disponibil sufletesc fără a comite un abuz?... Toţi, sau aproape toţi, sîntem în clipa de faţă dezamăgiţi. Da, dar marii dezamăgiţi sînt ei, tinerii.

Nu ne îndoim că astăzi cele două categorii – muncitori şi intelectuali – pe care puterea le-a dezbinat în iunie 1990 – îşi dau seama de manevrele prin care au fost împinşi unii impotriva altora şi – evident – părerile de rău şi remuşcările nu-i cruţă. Nu ne îndoim că dacă decembrie 1989 s-ar repeta (să nu dea Dumnezeu să fie nevoie!) tinerii aceştia ar fraterniza din nou, ca în preajma acelui Crăciun de pomină, întru biruinţa unei cauze comune. Dar parca un destin crud al nostru, al românilor, a ţinut să ne încarce istoria şi cu petele negre ale mineriadelor...

În acest punct socotim că este necesar ca generaţiile mai vîrstnice să înceapă dialogul cu urmaşii lor şi tot pe aceste premize să înceapă şi tinerii dialogul între ei. De la dezamăgire pînă la disperare distanţa nu este prea mare. Or, pericolul disperării (cel mai grav şi mai nerodnic fenomen care ar putea apărea) trebuie cu orice preţ înlăturat. Dezamăgiţii nu trebuie să fie transformaţi în invinşi. Tocmai pentru că părinţii au pierdut in faţa propriilor copii în iunie 1990, greşind în aprecierea evenimentelor, ei trebuie să întreprindă acum ceva pentru ca vorba veche referitoare la bătrîni să nu apară ca un aforism depăşit: vetust şi stupid. Dialogul trebuie început neîntirziat, cu sinceritate şi îngăduinţă, mai-vîrstnicii şi bătrînii aplecîndu-se mai atent asupra listei grele şi dureroase a decepţiilor celor tineri, iar aceştia, la rîndul lor, considerînd cu aceeaşi atenţie harta temniţelor şi razboaielor în care s-au frînt sau au pierit mare parte din iluziile înaintaşilor.

Alegerile legislative se apropie. Inexorabil. Iar dialogul între generaţii şi profesii trebuie căutat, înfiripat şi susţinut. Altfel, tinerii vor absenta din nou, iar mai-vîrstnicii vor fi tentaţi să dea o interpretare particulară a unei alte vorbe vechi româneşti: "Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor", uitînd parcă imprejurările în care această s-a născut, uitînd ca schimbările domnitorilor ordonate în trecute vremi de Înalta Poarta aduceau de cele mai multe ori spor de biruri pentru plata haraciului şi un convoi nou şi lung de amărăciuni. Acum vorba veche trebuie pusă de acord cu realitatea prezentă şi schimbarea trebuie privită cu alţi ochi. Astăzi nu schimbăm domn, ci încercăm să-i inlăturăm pe cei care nu şi-au onorat mandatul încredinţat. Chiar dacă apreciem că nu s-au priceput să o facă, nu mai putem fi concesivi cu ei. Cînd vedem cu cîtă obstinaţie se cramponează de putere, toleranţa noastră ar fi o nesăbuinţă.

Mijlocul cel mai la îndemînă pe care îl avem pentru a-i sili pe cei care ne nemulţumesc de atîta vreme să părăsească incintele parlamentare este votul. Iată de ce nu mai avem voie să fim dezbinaţi. Ştampila pe care o vom aplica pe buletinul de vot nu trebuie să fie doar prelungirea mîinii, ci şi a voinţei noastre.

Gluma bună este gluma scurtă. Să apreciem că sinistra glumă neocomunistă a durat destul şi să le arătăm guvernanţilor că nu o mai gustăm...

Şi noi, oamenii obişnuiţi, trebuie să dorim să trăim civilizat şi demn. Avem acest drept şi Europa în felul acesta ne aşteaptă: ca pe o parte demnă a ei.

Dumnezeu să ne ajute să ne alegem calea cea bună!

– **Ion PARASCHIVESCU**

PROFILURI LIRICE

RĂZVAN CODRESCU

SONETE IMPERFECTE

VEDENIE

Ce lung tăceam în noaptea cărnii tale,
vegheat din cer de-un nevăzut paing
şi-ţi iscodeam, ca-n ceţuri siderale,
luceferii pe umeri cum se sting!

Din nebuloasa ochilor, stelară,
ca din lăuntruri fără de sfîrşit,
au prins atunci peceţile să sară
şi caii, cîteşpatru, s-au pornit.

Pe-ntîiul, alb, un scit săgetător;
pe-al doilea, roib, un precupeţ de stele;
pe-al treilea, prinţul beznei - Belphegor;
iar cel din urmă, numai os şi piele,
cu şaua goală, amoarteduhnitor,
purta pe gît stigmatul gurii mele...

GRAI DE TAINĂ

"Te-am izvodit din lamură de vis
şi trup ţi-am dat de limbă suitoare;
la ce-ai rîvnit cu slova din zapis,
cînd lumea ţi-o pusesem la picioare?

Mă chemi de-acum, cu sîngele-n amurg,
pe mine, cel în veci bătut pe cruce,
dar vorbele, prea zise, ţi se scurg
prin colţul gurii, strîmbe şi năuce.

Lumina mea zadarnic o mai prazi
de nu ţi-i face sufletul pustie,
în duhul meu cu vîlvătăi să arzi.
E limba ta uscată şi tîrzie,
iar şarpele mai spînzură şi azi,
încolăcit pe coapsa ta mlădie."

TEMERI

Lui Marcel Petrişor

Temutu-s-a de tine noianul cel de ape;
temutu-s-a pămîntul, cu-ntinsele-i pustii;
temutu-s-a şi cerul vîntoaselor de-aproape;
temutu-s-a şi focul de care vom pieri!

Şi dacă la sorocul ivirii tale,-Agape,
a firii-nfricoşat-ai înaltele stihii,
ce taină e că trupul te-a fost putut încape,
că lemnul crucii tale te-a fost putut primi!

Doar omul, nărăvitul la hule şi cîrtiri,
cu frica lui urcată în lujere de ură,
neadormitul vierme, nesăturata gură,
te-a înfruntat, cu iaduri aprinse în priviri,
şi peste veacuri oarbe arginţii lui cei vechi,
închişi în taşca morţii, şi-i sună la urechi...

POESIS

Nu ştiu ce nume porţi în alte graiuri,
dar într-al meu te-am botezat - Stihie
şi întreit te-am cufundat în raiuri
de vis sfinţit, ca într-o apă vie.

Ci tu te-ai fapt cît lumile de mare,
frumoasă coz, cu plete steluite,
răpindu-mă, pe-un prag de înserare,
în slava nentinatelor ispite.

De-a dreapta ta, cu lumea la picioare,
Stihia mea, spre ce liman mă porţi?
De ce-s uşor ca un alint de boare?
Am înviat a treia zi din morţi
sau în tîrzia dragostei dogoare
sînt doar icoana unei alte sorţi?

TÎLC DE RUGĂCIUNE

Cuvîntul dă-ni-l, Doamne, cel mai presus de sine,
cuvîntul care rupe zăgazuri de cuvînt,
lumina lui ascunsă, prisosul lui de bine,
îmbelşugata moarte a sîmburelui sfînt!

Nu pîinea noastră, Doamne, aluat de farisei,
ţi-o cerem în amurgul acestei limbi ucise,
ci cîntecul de taină al tîlcurilor ei,
pe care-l pasc nomade cirezile de vise.

Nu graiul care cîntă cu mlădieri subţiri,
uitucul grai al cărnii, frumos ca o ispită,
ce-l îrnuiesc scripcarii, cu jale-nchipuită,
ci tainica rostire a veşnicei iubiri,
pe ea ţi-o cerem, Doamne, cu rugă-nfricoşată,
mai plini ca totdeauna, mai goi ca niciodată!

FALSĂ ODĂ

Satan, iscoadă mută a răzvrătirii mele,
urîndu-te - te laud, hulindu-te - te cînt!
Nu vreau să-ţi fac din stihuri măiastre temenele,
dar ştiu că fără tine n-aş fi decît pămînt.

Osîrdiilor mele de tîlc înalt te ţiu;
la umbra ta mă pîrgui şi mă împac cu Domnul
şi mă slăvesc prin tine, ca Mielul în pustiu,
chiar cînd îmi tulburi pacea cuvintelor şi somnul.

Tu eşti zălog de taină rîvnitelor vecii
şi-n teascurile tale îmi preţuiesc hodina,
pîndind cum se alege din bezna ta lumina.
Să stingi voit-ai Duhul, ci Duhul te-nrobi:
rîndaş dreptăţii Sale ascunse te mai ţine,
să-ţi cînţi chiar tu prohodul, cu fiecare bine...

ÎNVINŞII

Cum te desfoi, ca-n vis, din strai subţire,
de ce n-am eu gorgonică putere,
să te-mpietresc cu-n licăr de privire
şi să te prad iubirii efemere?

Ai lua pieptiş, în goliciune pură,
şuvoiul orb al vremilor şi poate
frumuseţii tu i-ai rămînea măsură
cînd nemăsură au să fie toate...

Dar goală, vai, sfielnic biruită,
de-un cald fior, te dai fără de vise,
cu păru-n vînt, cu pleoapele închise;
din ţarcul nopţii, muced de ispită,
ne pradă clipa, fiara nemblînzită,
cu-n geamăt lung de veşnicii ucise...

RUGĂ VALAHĂ

Acestui neam pribeag prin visuri moarte
trimite-i, Doamne, verde cătănie
şi spadă de Arhanghel ca să-l poarte
din veacul strîmb în dreapta veşnicie!

De n-a durat cu brîncile castele,
dar a ştiut să strîngă, cu temei,
vecia-ntr-o coşarcă de nuiele
şi raiul într-o gură de bordei.

Iar de i-au ars şi cîmpuri şi cătune,
el s-a hrănit cu rădăcini de grai
şi s-a-nvelit în ţol de rugăciune.
Că viii lui duhnesc a putregai?
Aibi milă, Doamne, că miresme bune
ţi-s morţii lui de două mii de ai!

DESFERMECARE

Cînd ne-am trezit eram cu toţi bătrîni,
ni se lipise drumul de picioare
şi ne-nflorise, vînăt, între sîni,
stigmatul morţii, cît un pumn de mare.

Spre ce deşert voit-ai să ne mîni,
duh mincinos al veacului - visare?
De ce n-am mas, veghind ca nişte cîni,
în ţarcul lumii, cu credinţă tare?

Desfermecaţi din goană, pe tîrziu,
un dor de-aievea ne-mblătea făptura,
dar împrejur era liman pustiu;
ni se-ncleştase de tristeţe gura
şi sus, pe cerul serii, sîngeriu,
un soare orb se prăbuşea de-a dura...

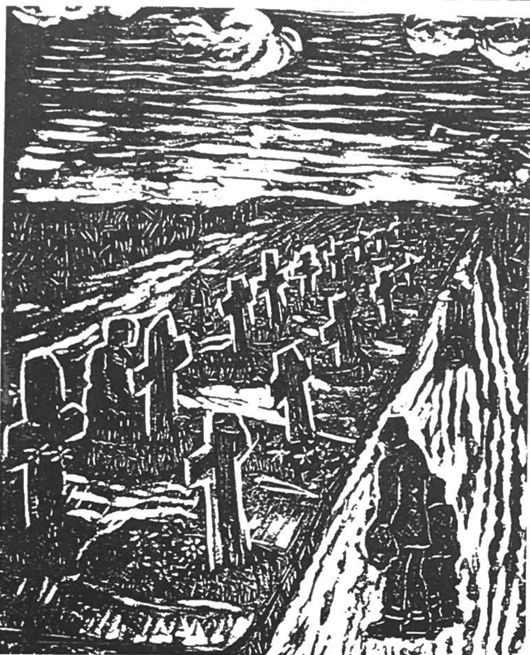
MISERERE

Iubire una, taina mea de-apoi,
limanul tău de-a pururea şi totul
l-oi dibui cîndva cu mîna sloi,
răzbind talazul vremilor de-a-notul?

Sau vraja lui, într-un amurg sălciu,
va scăpăta cu ochiul meu deodată,
lăsîndu-mă de-a bezna, pe tîrziu,
să flămînzesc, cu inima-nghețată?

În lene mînec, neştiind sorocul,
şi-aş mîneca în spaime de l-aş şti...
Îndură-te şi unge-mă cu focul
ce singur s-o alege din stihii
ori, dacă vrei, pedeapsă dă-mi delocul,
dar mie însumi nu mă părăsi!...

DIN CRIMELE SECURITATII

4 iunie, 1992, Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor

În satul Gîdinți, comuna Sagna, județul Neamț, are loc o impresionantă festivitate: se sfințește crucea înălțată la căpătîiul celor 12 persoane neidentificate, asasinate de comuniși și aruncate într-o groapă comună, în pădurea de la Dealul Mărului.

Descoperite după revoluție, prin insistența curajoasă a domnului Hopan, fost deținut politic, osemintele lor au fost reînhumate, cu un an în urmă, în curtea bisericii din satul Gîdinți, prin strădania AFDPR-Roman, ajutată de preotul satului, părintele Pătrăuceanu, împreună cu enoriașii săi. Au participat: Primarul comunei Sagna, domnul profesor Aruxanei, o delegație a AFDP-Bacău, condusă de vicepreședinte, domnul Grigoriu, o delegație a AFDP-Neamț, condusă de președintele lor, domnul Mihai Timaru, delegați ai unor partide politice: PNȚcd, PNL, PAC, reprezentanți ai presei locale, prieteni ai AFDPR, săteni credincioși ai satului Gîdinți.

S-a oficiat Sfînta Liturghie de către preotul satului, părintele Pătrăuceanu, împreună cu venerabilii preoți, foști deținuți politici, părintele Constantin Mihai și părintele Victor Toma. În continuare s-a oficiat slujba de prohodire a eroilor satului și a martirilor din Dealul Mărului, a victimelor din lagăre, închisori, beciurile securității, mine și canal, deportați din țară și din Siberia, morți din prizonierat și de la frontierele țării, morții rezistenței din munți și din satele colectivizate, femeile victime ale opresiunii comuniste, toți cei uciși de comunism pe tot întinsul țării.

S-a sfințit crucea înălțată în memoria martirilor din Dealul Mărului, s-au depus coroane de flori, s-au rostit cuvîntări omagiindu-se lupta și jertfa eroilor neamului.

din cuvîntul Domnului MIHAI TIMARU

Prea cucernici părinți, stimați cetățeni și iubiți frați de suferință.

Sîntem aici împreună cu Dumneavoastră și reprezentanții AFDP din Piatra-Neamț, Bacău și Roman pentru a îngenunchia la mormîntul acelor care au fost împușcați mișelește și aruncați în gropi comune la Dealul Mărului pentru vina de a se fi opus tiraniei comuniste și a-și fi apărat credința în Dumnezeu și dragostea fața de neam și țară.

...Cine ar putea răscumpăra vreodată viața celor care au murit aruncați în gropi comune, fără ca vreunul din cei apropiați să aibă dreptul să le aprindă o lumînare, să le puie o cruce la căpătîi?

Noi, cei care am avut norocul să supraviețuim, mai purtăm și astăzi, pe trupurile și sufletele noastre, amprentele temnițelor comuniste. De aceea, noi supraviețuitorii, avem datoria sfîntă să nu-i uităm pe cei ce nu mai sînt, pe acei martiri la căpătîiul cărora ne-am adunat noi astăzi să îngenunchiem și să le aducem prinosul nostru de recunoștință... martirilor noștri să le spunem: glorie eternă și Dumnezeu să-i odihnească în pace, iar pe noi să ne ajute să le putem cinsti memoria.

Cuvîntul Doamnei ASPASIA PETRESCU

Cinstiți sfințiți părinți, onorată asistență, dragi frați și surori de suferintă.

Îngăduiți-mi ca înainte de toate să mă alătur mulțumirilor ce s-au adus fiilor acestui sat în frunte cu duhovnicescul lor păstor, pentru gestul pios de a primi în brazda de lîngă sfînta lor biserică, spre veșnica odihnă, osemintele martirilor din Dealul Mărului, ca să stea mărturie, sub glie, așa cum spune poetul Aron Cotruș:

"Pămîntul pe-aici ne simte, ne cunoaște
după grai, după mers,după moaște...
Cînd pasul ni-l punem pe-aicea, oriunde,
alt pas din adînc de pămînt ne răspunde."

Pentru cele multe și frumoase cîte s-au făcut, preacucernice părinte, împreună cu fiii duhovnicești ai sfinției vostre, veți binemerita de la Domnul.

Ascultînd cu evlavie pioasele rugăciuni ce s-au înălțat, aceste duioase imnuri ale ortodoxiei noastre românești, imnuri care coboară în suflete cereasca liniște a atotputerniciei eterne, mi-au stîrnit în gînd și în inimă două din adevărurile sfinte, creștine.

Primul ne spune că "totul se dezvăluie în fața cerului. Nu-i nimic din cele ascune care să nu iasă la lumina și nu-i nimic atît de învăluit ca pînă la urmă să nu fie dezvăluit".

Al doilea ne spune că e nebunie disperată lupta împotriva iubirii. Furia oarbă a unui șarpe întărîtat o poate călca în picioare, o poate insulta, o poate schingiui, o poate secera și o poate îngropa, dar nu o va putea distruge niciodată. Totdeauna va exista o înviere; ne-a mărturisit-o în chip miraculos un Dumnezeu mîntuitor, care prin patimi, prin piroane și prin cruce, de prea mare iubire de oameni cu moartea pre moarte a călcat și a înviat și s-a înălțat și ne-o mărturisesc și aceste oase albite care după atîta amar de vreme au ieșit din temnița necunoscută unde au fost azvîrlite și s-au arătat în lumina dezvăluirii. Ascultăm strigătul lor mut, aruncat în fața întîmplării oarbe și crîncene:

- Cain, ce-ai făcut cu fratele tău Abel? Glasul sîngelui fratelui tău strigă din pămînt!

Au ieșit la lumină și-i putem vedea cu ochii conștiinței noastre. Iată-i încovoiați sub crucile lor, trec solemn, unul după altul, fără chip, necunoscuți, dar oameni adevărați. Ei merg în întîmpinarea durerilor ce le avem de suportat nevăzînd în excesul suferințelor de atunci, excesul gloriei postume și timpul adevărului ce trebuia odată și odată să vină.

Ne putem imagina cum s-a săvîrșit crima. Îi găsim datele în vechile și mereu reluatele întîmplări din Miorița. Știm din baladă că "mări se grăbiră și se sfătuiră" ca-ntr-un crîmpei de noapte neagră ca și ura ucigașilor, să mi-i omoare dintr-un foc, brazi doborîți mișelește la pămînt și apoi îngropați sub poală de deal, ca nimeni să nu le mai aibă de știre. Ca-n bătrîna baladă luna le-a fost candelă și toiag, miliardele de stele făcliile, cîntul de-ngropăciune l-au susurat vînturile printre frunzele copacilor și l-au repetat păsările cerului, plînși au fost de plopi, de roua de pe florile cîmpului și poate de seva ierburilor crescute pe piepturile lor și retezate de coasă.

Numai că măicuțele lor, surorile, fiicele și soțiile lor n-au putut porni, ca în baladă, cu durerea despletită peste cîmpuri ca să cerceteze și să întrebe "cine mi-a văzut, cine mi-a întîlnit, mîndru voinicel". Nu, ele au trebuit să-și ascundă durerea ca să nu fie hăituită și profanată de ura dezlănțuită. Pentru ele ei nici n-au murit de tot, căci nu le-au văzut chipurile de ceară, pălite de sărutul morții. Pentru ele ei au plecat pe cărări teribile, fără întoarcere și fără răspuns. Bietele voastre suflete de femei chinuite! Uneori urletul cîinelui în bătătură vă făcea să tresăriți în noaptea neagră. Poate că atunci umbrele prelungi ale celor dispăruți, numai de credinciosul animal deslușite se izbeau de ferestrele caselor voastre cernite. Uneori fumul căzut peste sat, într-o sfîntă înserare de vară, era poate aburul ființei lor nemateriale venit să stingă un dor. Sfîrîitul lumînării la ceas de rugă putea fi o șoaptă scumpă numai de voi auzită. Picăturile de ceară puteau fi lacrimile lor nescurse, fierbinți, tot atît de fierbinți ca și lacrimile voastre curse cu nemiluita.

Dar cine ar putea ticlui în cuvinte spaimele voastre și suferințele voastre? Cine ar putea spune în ce fel și în ce chip s-au prelungit în inimile voastre jertfele lor supreme? Cine poate ști cît și cum v-ați resemnat, cît ați reușit să uitați, cît ați iertat și ce a fost cu neputință să înăbușiți în voi?!

Eu însă vă spun, și cît aș fi de mulțumită ca cel puțin măicuțele lor să mă poată auzi și să poată crede, că ceea ce vreau să spun e purul adevăr. Nu voi sînteți de plîns. Nu voi trebuie să plîngeți. În durerea voastră e o sublimă demnitate care vă dă dreptul la liniște, la pace, și anume demnitatea ce v-o dă faptul că ați crescut fii care au ales mai bine moartea decît să-și trădeze iubirea, incapabili să pună mîna pe arma ucigașă și să lovească în frați. Mamele ucigașilor sînt cele care au nevoie de milă, ele sînt cele care trebuie să plîngă, să topească în lacrimi fărădelegea. Mame, care sînteți și- care veți fi, rugați-vă Domnului să puteți crește fii vrednici de jertfa blîndului Mîntuitor asemenea acestor frați care au intrat în legendă și au adus în istorie întîmplările crude din Dealul Mărului.

Aici și acum, de ziua Sfintei Înălțări, ascultăm ultimele zgomote ale pămîntului pentru plecarea lor și totodată primele concerte ale cerului intonate întru cinstea lor. Jertfa lor s-a transformat într-o flacără incoruptibilă și nemuritoare. De acum ei vor fi pentru noi un liman de liniște și inocență, de-acum, ei, cu-adevărat vor putea dormi în pace, pentru că au primit de la noi toți, creștineștile ofrande și pentru că și-au făcut datoria spunîndu-ne, în felul lor, legendar ca un miracol, adevărul ce-l avem de spus pentru toate veacurile:

Feriți-vă de capcanele ateiste ale comunismului. Sînt josnice pentru că se propagă prin suferințele, schingiuirea și reprimarea aproapelui!

Pofta meschină a puterii servile, pe ei nu-i mai poate ajunge și nici nu mai poate închide sub obroc lumina și mărturia jertfirii lor.

Mărturia lor este scumpă dar nu cere ceva în loc; ea nu poate fi răscumpărată cu nimic în lumea aceasta. Dacă toate bogățiile pămîntului nu pot plăti o singură picătură din apa pe care o cerea bogatul din iad săracului din rai, ce valori ar fi capabile să stea preț de răscumpărare pentru un suflet?!

Mărturia lor nu cere nici răzbunare, ca să nu fie știrbită întreaga măsură a jertfirii. Ei și-au încredințat sufletul Domnului, al Lui este deci răzbunarea.

Mărturia lor proclamă, pur și simplu, justețea adevărului pe care l-au plătit cu prețul vieții și ne invită să-l meditâm. Să stăm deci bine, să stăm cu frică, să luăm aminte și **să nu uităm**.

Mărturia lor este, în același timp, și o promisiune pentru viitor, a careia elocventă expresie am aflat-o în versurile poetului citat în deschidere:

"...și unde zăcură gropi oarbe și bolnave,
foșni-vor porumbiștele ca niște dumbrave
pluguri brăzda-vor pînă-n inimă moina
și cîntece năpraznice naște-va doina."

Așa să fie! Iar nouă să ne îngăduie milostivul Dumnezeu să mărturisim împreună cu ei pentru învierea neamului românesc.

Aspasia PETRESCU

"LUMINĂ, MAI MULTĂ LUMINĂ!" - II -

SÎNT SEMNE

A fost o vreme cînd existau împăraţi ce-şi cîrmuiau popoarele cu înţelepciune. În fruntea lor fiind, erau pildă de sîrguinţă, de virtute, de vitejie. A fost o vreme cînd hotarele erau păzite de buna credinţă, şi împărăţiile durau. Pravilele statornicite erau respectate nu prin straşnică strajă cît prin neostenita veghere a celor mari şi încrezătoarea supunere a celor mulţi. A fost o vreme cînd împăraţii şi oamenii de rînd trăiau într-un cuget, şi cugetul acela era al împăcării, căci era de la Dumnezeu.

Poate n-a fost niciodată o astfel de vreme, oricum, pe măsură ce trece timpul oamenii pierd, tot mai mult, credinţa c-a fost, şi din ce în ce mai mult speranţa că va mai fi.

Pe măsură ce vremea s-a scurs lumea a evoluat de la legendar la prozaic, de la cugetul curat la gîndul ascuns. De cînd între conducători şi conduşi au început să se interpună intermediarii, ca şi cînd n-ar fi vorbit toţi aceeaşi limbă, şi ar fi fost nevoie de interpreţi, pe măsură ce puterea a trecut din văzul tuturor în locuri de taină, de la un "uns al Domnului", ştiut, la conclavuri nevăzute şi neştiute, pe măsură ce în interiorul statelor şi peste state s-au întins, ca păianjenii, imperiile suprastatale, ţările au părăsit căile drepte şi popoarele s-au prefăcut în hoarde spre facerea de prădăciuni şi războaie. Pe măsură ce a trecut timpul s-au împuţinat împărăţiile ştiute şi s-au înmulţit cele neştiute, cele ascunse, nedemne sa se arate între oameni.

După cel de al doilea război mondial au rămas doar două mari puteri. Ca să se distingă de celelalte, şi de tot ce-a fost înainte, şi-au luat numele de "supraputeri" şi timp de aproape o jumătate de veac şi-au disputat, sau au simulat că-şi dispută, supremaţia mondială. Nu se va şti niciodată ce joc a fost. Un lucru însă e cert, fiecare avea grijă să-i ţină la respect pe cei ce-i avea în "zona lui de influenţă", strunindu-i, estorcîndu-i, muştruluindu-i, şi, dacă era cazul, călcîndu-i puţin cu tancurile, ca să se pătrundă de adevăratul înţeles al cuvîntului "real".

Dominantă, în această perioadă, a fost teoria "echilibrului de forţe", în baza căreia fiecare supraputere putea să dea vina pe cealaltă pentru cursa înarmărilor, din nevoia de apărare, de fapt pentru cheltuirea celei mai bune părţi din truda oamenilor pentru uzul, pe cît de sterp pe atît de cabotin, al generalilor. Celelalte popoare, în special cele învinse, au putut, scutite de ambiţii hegemonice, să-şi refacă economiile, reclădindu-le din dărămăturile la care fuseseră reduse, şi-au plătit datoriile de război şi prin îndîrjită şi răbdătoare muncă să purceadă într-o eră nouă, nedeclarată ca atare, pentru că prin tratatele de pace au pierdut, în favoarea supraputerilor, dreptul de a scrie istoria.

Aşa s-a scurs o bună bucată de vreme; unii consumîndu-şi "partea leului" în ocupaţii nobile ca propaganda şi spionajul, alţii robotind mărunt ca să aibă cei mari cu ce-şi ţine faţa. Multe slăbiciuni, puţină învăţătură de minte. Cu toate că au fost destule semne, ce trebuiau să dea de gîndit, ca din senin una din supraputeri, sigur cea cu vicii de construcţie mai eficiente, s-a prăbuşit lăsîndu-i pe susţinătorii teoriei "echilibrului terorii", cu totul dezechilibraţi. Ca după orice calamitate care se abate şi trece, despre colapsul sovietic a început să se vorbească mult, să se caute explicaţii şi scuze, să se "privească realitatea în faţă".

Fosta Uniune a Republicilor Socialiste Sovietice, timp de mai bine de şaptezeci de ani, şi-a irosit bogăţiile naturale, a sacrificat sănătatea şi viaţa chinuindu-i în inumane eforturi, pe cît de absurde pe atît de inutile, a degradat pînă la a-l face nelocuibil imensul ei teritoriu şi asta doar ca să-şi satisfacă un precar, dovedit pînă la urmă ridicol, orgoliu de mare putere. Prăbuşindu-se Uniunea Sovietică, dintr-o dată, Statele Unite ale Americii s-au văzut lipsite de singurul lor adversar de anvergură şi prin asta de titlul de "apărător al lumii civilizate". A fost o frustrare, s-o recunoaştem.

Astfel, singura de fapt, mare cîştigătoare a celui de al doilea război mondial, ţara al cărei teritoriu n-a fost nicicum afectat de lupte şi distrugeri, pare acum cîştigătoarea şi a următoarei înfruntări militare, prin neprezentarea adversarului. Dar ţara a cărei economie în loc să fie distrusă de război a fost stimulată de acesta încît s-a dezvoltat exponenţial şi a acumulat atîta putere încît a fost în stare să dicteze condiţiile sale în schimburile economice mondiale asigurîndu-şi, pentru o lungă perioadă, o comodă şi profitabilă poziţie privilegiată se trezeşte astăzi într-o situaţie, cel puţin, incomodă. La căderea comunismului America reacţionează cu iritare căci fără cealaltă contra-supraputere se vede fără paravan şi rămasă în rigiditatea ei militară se simte vulnerabilă în faţa noilor economii ridicate din cenuşa războiului, şi care din necesitate au căpătat agilitatea şi ferocitatea peştilor pyranha. Deficitul cronic al balanţei comerciale, datoria publică imensă sînt cifre, nici ele îmbucurătoare.

După o jumătate de secol de supraalimentaţie era normal ca să nu se mai simtă cea care a fost. Puterea care îl pusese la pămînt, chiar în pămînt, pe banditul de mare calibru care a fost Adolf Hitler şi să înfrîngă "vîntul zeilor" (kamikatze), nu mai era. E aproape înduioşător, de penibil, să asişti la neputinţa din exces de putere, să vezi cum, în lipsă de adversari onorabili, costisitorii sateliţi de observaţie sînt folosiţi pentru a supraveghea nişte vulpi ale deşertului ca Saddam sau Kadhafi şi cum ultraarmata, înzestrată cu bombardiere invizibile şi portavioane atomice e utilizată doar ca să apere statul Israel de sîcîietoarele muşte arabe!

URSS s-a prăbuşit dar puzderia de state care a rezultat nu sînt cu nimic mai puţin şovine, stupide şi agresive ca împărăţia mamă, deci la fel de roase de morbul interior al degradării. Nici dincolo de oceanul planetar, în USA, situaţia nu pare să fie alta, căci boala necunoscută a supraputerilor apare instantaneu şi dă prăbuşiri spectaculoase. În acest sens ar trebui considerate izbucnirile de la Los Angeles, cu bogat palmares în morţi, răniţi şi distrugeri. Nu putem să nu rămînem pe gînduri, ca-n faţa unui semn:

Discordii şi secesiuni, lupte fratricide şi ilogice, calamităţi naturale şi de ambiţie, rezultate ale făţărniciei îndelung practicate, toate sînt semne rău prevestitoare, apocaliptice. Cu toată străduinţa în producerea industrială a minciunii, acoperirea adevărului se dovedeşte din ce în ce mai dificilă.

* * *

Să ne întoarcem la durerile noastre: multe, adînci, neostoite.

În anii 1941-1944, băietan fiind, mă încerca un fior de invidie că nu sînt mai mare ca să pot merge împreună cu cei ce plecau. Îi urmăream cu privirea pe flăcăii din sat care se duceau la armată şi cu ea la război. Mi-au rămas în minte aşa cum arătau: rumeni, zdraveni, veseli, plini de viaţă, stîngaci în tandreţe. I-am văzut şi cînd s-au întors, cei care s-au mai întors: şchiopi, ciungi, îmbătrîniţi, întunecaţi. Eram nevîrstnic dar mi-a trecut prin cap întrebarea, de ce oare a trebuit să sîngere, să moară atîta floare de tinerime românească, semănîndu-şi mormintele din Stepa Clamucă pînă-n Pusta Maghiară? Întoarcerea armelor a scurtat războiul scutindu-i pe aliaţi de multe eforturi şi sacrificii, cu toate astea românilor nu li s-a recunoscut cobeligeranţa, ca şi cînd n-ar fi luat parte la război! Un invalid, referindu-se la asta, spunea cu amar: "Noi am murit în plus!"

În momentele grele este omenesc să ne încerce îndoiala şi pentru o clipă să credem că jertfele sînt inutile. Trece timpul însă şi victimele, milioanele de victime ale războiului, pe care le-am socotit fără folos, îşi manifestă într-un anume moment prezenţa, ne dau un semn că sînt, că de acolo veghează, poate se roagă, poate ne plîng văzîndu-ne atît de neajutoraţi, de nestatornici, de rătăciţi. Şi ne fac semne. Par întîmplătoare dar prea sînt cu adresă şi prea în cea mai propice clipă.

Cînd urmaşii celor care au semnat la Ialta actul prin care se legaliza dreptul fiarelor asiatice de a sfîşia popoare şi civilizaţii întregi din inima Europei, au vrut să se întîlnească din nou la Malta, pentru încă un tîrg, s-a răzvrătit natura. Stihiile dezlănţuite au făcut debarcarea imposibilă, astfel că întîlnirea s-a făcut altfel decît fusese prevăzută şi nu tocmai în linişte, căci afară fierbea şi se zguduia văzduhul şi marea.

În lume se fac semne şi e timpul să luăm seama la ele, să le tîlcuim. Preşedintele Statelor Unite, George Bush, fiind în vizită în Japonia, participînd la un banchet, de faţă fiind şi împăratul, cu care puţin mai înainte făcuse o partidă de tenis, fără să dea semne că s-ar simţi rău, din senin, într-o clipă de pierdere a controlului, a căzut sub masă. Şeful suprem al unicei supraputeri, cel mai puternic om din lume, a fost adunat de pe jos ca ultimul beţiv sau damblagiu! Şi asta în faţa împăratului Japoniei, cel învins şi umilit în război! "Vîntul zeilor" adia probabil prin sala banchetului dar sigur că n-o făcea ca să-l ajute pe urmaşul celor ce au experimentat bomba atomică direct, în carne vie. Sînt semne care dau de gîndit.

Edificiul comunist, zidire a minciunii e prăbuşit dar minciuna însăşi stă încă în picioare; nici azi nu ni se spune adevărul. Poate că inima, încă rănită a lumii, nu poate să-l suporte. Să ne pregătim deci sufletele. Sînt semne; să luăm aminte!

Constantin IORGULESCU

Întrebarea "cetăţeanului turmentat" pluteşte în aer: Noi cu cine votăm?

De data asta gluma s-a îngroşat. Ţara mocneşte de ură împotriva nemernicilor care prosperă şi se prăsesc mai cu spor ca şobolanii iar la hotare sînt flăcări. Cine să le stingă însă cînd toţi văd cum vînzarea de neam şi ţară este răsplătită cu măriri şi funcţii nu cu, după dreaptă cuviinţă, cu înălţare în ştreang.

Din nou "Ard malurile Nistrului".

Faza nedumeririi a trecut. Astăzi şi ce e de cinste şi ce-i de ocară se află la vedere. Nimeni nu poate dormi liniştit, pe un butoi cu pulbere, cînd în jurul casei lui arde - fără să-şi fi pierdut minţile.

Dacă n-am "votat cu picioarele", ca unii dintre concetăţenii noştri, dacă n-am luat-o razna, în lumea largă, ca să putem pe alte meleaguri să mîncăm o pîine mai

MANIFEST ELECTORAL

Cînd în 1941, ostaşii români, vărsîndu-şi din belşug sîngele, scoteau de sub cisma rusească cetăţile zidite pe malul Nistrului de Ştefan cel Mare şi Sfînt, o voce de la Radio Moscova îi umplea cu sudălmi şi ocări. Era vocea comunistului de frunte, dezertorul Saşa Bardenco, acelaşi care schimbîndu-şi numele este acum în fruntea senatului României, Alexandru Bîrlădeanu. Mai arătaţi-mi o ţară în care trădătorii sînt puşi în frunte, şi ţării să-i meargă bine!

unsă, dacă am rămas la sărăcia noastră din respect pentru părinţii noştri care cu trudă, cu lacrimi şi nu de puţine ori cu sînge, s-au nevoit ca să ne lase o ţară şi dacă avem dragoste faţă de copiii noştri, cărora se cade să le lăsăm o casă curată, cinstită şi sfinţită, atunci avem datoria să mergem la vot şi cumpănind bine să alegem în sfatul ţării pe cei vrednici, nu ca la 20 mai 1990.

Ţara e-n nevoie şi cumpănă. Dar parlamentul a amînat alegerile pentru toamnă. Parlamentarii vor mai încasa trei, patru luni indemnizaţiile grase, vor mai face un concediu "bine meritat", pe banii ţării. Unii vor merge în străinătate, încasîndu-şi drepturile în valută, nu de alta, dar ca să vadă şi "Evropa" de ce sîntem noi în stare; că ea are multe şi de toate, dar aşa ceva...

Şi ce dacă în decembrie '89 au murit peste o mie de oameni şi nu s-a prins nici un criminal? Parlamentarii spun că ei s-au străduit să facă legi drepte. Dacă au ieşit strîmbe ce, e vina lor? Au redactat şi rapoarte. Dacă au ieşit mincinoase, de ce să fie traşi ei la răspundere?

Şi, dacă nici acum n-aţi înţeles că vina pentru starea jalnică a ţării e a noastră vă mai dau o întîlnire. La revedere pe 27 septembrie 1992!

Constantin IORGULESCU

Paul Evdokimov

„TROIȚA" LUI ANDREI RUBLIOV

În 1515 catedrala Adormirii Maicii Domnului din Moscova fusese de curînd împodobită cu minunate icoane făcute de elevii marelui maestru Rubliov. Cînd Mitropolitul, episcopii și credincioșii au intrat, toți au strigat într-un glas: "Într-adevăr, cerurile se deschid și mărețiile lui Dumnezeu se arată!". Înțelegeam mai bine acest sentiment în fața icoanei Sfintei Treimi, executată în 1425 de monahul Andrei Rubliov. După aproape o sută cincizeci de ani, "Sinodul celor o Sută de capete" o ridică la rangul de model al iconografiei și al oricăror reprezentări ale Treimii. (...)

Se pot distinge trei planuri suprapuse. În primul, este evocată povestirea biblică a vizitei celor trei călători la Avraam (Facerea, 18, 1-15). Comentariul liturgic o descifrează: "Fericite Avraam, tu i-ai văzut, tu ai primit dumnezeirea cea una și întreită". Deja, înlăturarea chipurilor lui Avraam și al Sarei îndeamnă la pătrunderea mai aprofundată și la trecerea spre planul al doilea, cel al "economiei divine". Cei trei călători cerești formează "Sfatul cel veșnic"; peisajul își schimbă semnificația: cortul lui Avraam devine palatul-templu; stejarul din Mamvri, pomul vieții; cosmosul, o tăietură abia schițată în natură... Vițelul oferit ca hrană face loc potirului euharistic.

Cei trei îngeri, vioi și zvelți, oferă privirilor noastre trupuri foarte alungite (de paisprezece capete față de șapte în dimensiunea firească). Aripile îngerilor, ca și modul schematic de a trata peisajul, dau impresia imediată de imaterial, de absență a greutății. Perspectiva întoarsă înlătură. distanța, profunzimea în care textul dispare în depărtare și, prin efectul contrariu, apropie figurile, arată că Dumnezeu este acolo și pretutindeni. Ușurătatea vioaie a ansamblului, taină a geniului lui Rubliov, constituie o viziune într-aripată.

Cele trei persoane conversează poate despre textul lui Ioan: "Dumnezeu a iubit atît de mult lumea, încît l-a dat pe Fiul Său Cel Unul-Născut". Dar Cuvîntul lui Dumnezeu este întotdeauna act: el ia chipul jertfelnic al cupei.

Al treilea plan, cel intra-divin, este doar sugerat; el rămîne transcendent și inaccesibil. E totuși prezent, în măsura în care economia mîntuirii decurge din viața lăuntrică a lui Dumnezeu.

Dumnezeu, prin esența sa cea întreită, este dragostea în sine; dragostea Sa față de lume nu este decît refluxul întreitei Sale iubiri. Dăruirea de sine, care nu este niciodată o lipsă, ci expresie a preaplinului în iubire, este închipuită în cupă; îngerii sînt grupați în jurul hranei divine. Ultimele cercetări au descoperit conținutul cupei. divine. Ultimele cercetări au descoperit conținutul cupei. Stratul posterior, reprezentînd un ciorchine, ascundea desenul inițial: Mielul - care leagă acest Prînz ceresc de cuvîntul Apocalipsei; Mielul a fost ucis înainte de întemeierea lumii. Iubirea, jertfirea, uciderea, precedă actul creației lumii, îi sînt izvorul.

Cei trei îngeri sînt în repaus - este suprema pace a ființei în sine - dar, acest repaus este "exaltant", este o autentică extază, "ieșirea din sine însuși". Întregul paradox se află deja în această extază - enstază, care rămîne în propria-i adîncime. Sf. Grigore de Nyssa subliniază acest mister: "Este cel mai mare paradox ca nemișcare și mișcare să fie același lucru".

Mișcarea pleacă de la piciorul stîng al îngerului din dreapta, se continuă cu înclinarea capului său, trece la îngerul din mijloc, antrenează în mod irezistibil cosmosul - stînca și copacul - și se împlinește în poziția verticală a îngerului din stînga, intrînd în stare de repaus, ca într-un receptacol. Pe lîngă această mișcare circulară, a cărei împlinire le orientează pe toate celelalte, așa cum face veșnicia cu timpul, poziția templului și a sceptrelor desemnează liniile de forță verticale, aspirația pămîntescului spre ceresc, țintă ultimă a oricărui elan. Această vedere a lui Dumnezeu radiază din adevărul transcendent al dogmei. Din modul în care sînt concepuți îngerii lui Rubliov se degajă unitatea și egalitatea - un înger poate fi luat drept altul - diferența venind din atitudinea personală a fiecăruia față de ceilalți. Și totuși nu e vorba nici de repetiție, nici de confuzie. Pe icoane aurul sclipitor desemnează întotdeauna preaplinul dumnezeirii; aripile îngerilor îmbracă, acoperă totul cu întinderea lor; contururile interioare ale aripilor, de un albastru palid, pun în evidență unitatea și caracterul ceresc al unicei firi. O singură dumnezeire și trei Persoane cu desăvîrșire egale: iată ce exprimă cele trei toiege identice, semne ale puterii regale cu care este investit fiecare înger.

Egalitatea desăvîrșită a îngerilor este atît de puternic exprimată încît nu există regulă pentru a defini Persoana divină reprezentată sub chipul fiecăruia dintre ei.

Se găsește, cu toate acestea, o mărturie importantă la Sf. Ștefan de Perm, contemporanul mai vîrstnic al lui Rubliov și prieten al Sf. Serghie. Misionar în țara Zyrianilor (Komi) - imensă regiune care se întinde pînă la Urali, numită "Marea Permie" - Ștefan aduce cu sine o icoană a Treimii de aceeași compoziție cu cea a lui Rubliov. În jurul fiecărui înger se poate citi o inscripție în limba zyriacă: îngerul din stînga poartă numele de **Py**, care înseamnă Fiul; cel din dreapta **Puiltos** - Duhul Sfînt; cel din mijloc **Ai** - Tatăl. În comentariul nostru urmăm această tradiție. (...)

Fiecare Persoană își are semnul ei, spre care toiegele ne orientează privirea. În spatele Tatălui se găsește Pomul Vieții; după Sf. Isaac, acesta reprezintă iubirea treimică din care a căzut Adam. Toiagul Fiului arată casa, Biserica, trupul lui Hristos. Duhul se reliefează pe fondul "stîncilor în trepte"; e muntele, Taborul, înălțarea, extaza, suflul cumilor profetice.

Formele geometrice ale compoziției sînt: dreptunghiul, crucea, triunghiul și cercul. Ele structurează imaginea dinlăuntru; trebuie, deci, să le descoperim. În concepțiile vremii pămîntul era octogonal; dreptunghiul este hieroglifa pămîntului, pe care-l vedem pe partea inferioară a mesei. Partea ei superioară este tot dreptunghiulară; găsim aici semnificația celor patru imagini ale lumii, a celor patru puncte cardinale care, la Părinții Bisericii constituiau cifra simbolică a celor patru Evangheliști, semn al universalității Cuvîntului. Dacă prelungim linia Pomului Vieții (situată în spatele îngerului din centru), o vedem coborînd, trecînd prin masă și înfigîndu-și rădăcinile în dreptunghiul pămîntului; e vestit de Cuvînt și hrănit cu conținutul cupei. Găsim aici explicația misterului său: de ce pomul purta roadele vieții veșnice, de ce era pom al vieții. În Ajunul Crăciunului se spune: "Îngerul cu spadă de foc se îndepărtează de pomul vieții", căci roadele sale ne sînt date în Euharistie.

Mîinile îngerilor converg spre semnul pămîntului; acesta este locul de înfăptuire al Iubirii divine. Lumea este dincoace de Dumnezeu, ca o ființă de altă fire, dar inclusă în cercul sacru al "comunității Tatălui"; ea urmează mișcarea circulară; se află în înalt, în cele cerești, sub forma stîncii; această mișcare circulară se preface pentru lume în palat-templu. Acest templu este asemeni creșterii Îngerului-Hristos din întruparea Sa. E trupul Său cosmic, Biserica, mireasa Mielului, unită cu El "fără a fi despărțiți și fără a se confunda". Templul rămîne în nemișcarea odihnei Marelui Sabat, capăt al mișcării treimice. Ciclul Liturghiei cosmice s-a închis. Aceasta este viziunea eschatologică a Noului Ierusalim. Partea aurită a templului, înaintînd asemenea unei puteri oblăduitoare, simbolizează ocrotirea maternă a Născătoarei de Dumnezeu **(Theotokos)** și a sacerdoțiului sfinților. Ea închipuie vălul Fecioarei, **Pokrovul**.

Din acest arbore al vieții a fost luat, după tradiție lemnul Crucii. Chipul lui constituie axa nevăzută - dar cea mai evidentă - a compoziției. Aureola, cercul luminos care înconjoară capul Tatălui, cupa și semnul pămîntului se găsesc pe aceeași verticală; aceasta împarte icoana în două și se încrucișează cu orizontala care unește cercurile luminoase ale îngerilor din cele două margini, formînd crucea. Astfel, crucea este înscrisă în cercul sacru al vieții divine; ea e axa vie a iubirii treimice. "Tatăl e iubirea care crucifică; Fiul e iubirea crucificată; Duhul Sfînt e crucea iubirii, puterea ei de neînvins". Mișcarea străbate brațele crucii; acestea, asemeni brațelor întinse ale lui Hristos, cuprind universul. "Cînd mă voi înălța la cer îi voi atrage pe toți oamenii la Mine" (Ioan, 12, 32). Fiul și Duhul sînt cele două mîini ale tatălui. Unind marginile mesei cu punctul care se găsește chiar deasupra, la capul îngerului din mijloc, se va vedea că îngerii se găsesc exact într-un triunghi echilateral. Aceasta semnifică unirarea și egalitatea Treimii, al cărui vîrf este Tatăl. Și, în sfîrșit, linia urmînd contururile exterioare ale celor trei îngeri formează un cerc perfect, semn al veșniciei dumnezeiești. Centrul cercului este în mîna Tatălui, **Pantocratorul**.

Rubliov se deosebește de italienii care înscriau imaginea în cerc; la el îngerii înșiși constituie cercul. Dimpotrivă, contururile obiectelor (tronuri, scări, munte) formează octogonul, simbolul Zilei a Opta. Contururile interioare ale îngerilor de pe laturi reproduc potirul, ca cheie a tainei icoanei. Împărțirea ansamblurilor, proporțiile și măsurile sînt supuse unui sistem de raporturi echilibrat pînă la perfecțiune. În interiorul acestui cadru Rubliov manifestă însă o mare libertate a mijloacelor, pentru a accentua la nevoie sensul ideologic. De exemplu, potirul și mîna Tatălui sînt ușor descentrate spre partea de jos și spre dreapta centrului, în timp ce capul este puțin la stînga axei verticale. Efectul este în mod genial studiat; Aceste deviații, aproape imperceptibile datorită pliurilor veșmîntului care cad în cascadă de pe umărul stîng, îndreaptă privirea spre mîna care binecuvîntează cupa, spre centrul ideatic al compoziției, întărit și scos în evidență de ansamblul liniilor drepte și de altar.

Picioarele îngerilor nu fac decît să atingă scările; perspectiva lor răsturnată dă o impresie de ușurătate, lipsită de orice povară materială, ansamblul făcut astfel aerian, tinzînd spre înalturi. Te simți răpit de ceea ce Sf. Macarie numește "pășunile inimii", în spațiile nesfîrșite ale "inimii" divine.

urmare în pag. 9

"TROIȚA" LUI ANDREI RUBLIOV

urmare din pag. 8

Figurile sînt prezentate pe trei sferturi doar; lăţimea umerilor este astfel diminuată, iar linia suplă şi plastică alunecă de-a lungul siluetelor alungite, de o eleganţă nepămîntească. La fel, chipurile, uşor întoarse, iau aceeaşi formă alungită. Liniile drepte exprimă elementul de forţă; ele se armonizează cu cele rotunjite şi încîntă prin ritmul pur muzical şi printr-o prospeţime tinerească, ce cîntă harul puterii necuprinse. Contururile exprimă mişcarea mai mult decît volumele; lărgimea veşmintelor te face să simţi trupul subţiat, în timp ce coafura amplă subliniază fragilitatea şi fineţea feţelor de o puritate antică.

Atitudinea Tatălui are ceva monumental; ea degajă o pace hieratică, nemişcarea, actul pur, împlinitul, principiul static al veşniciei, dar, în acelaşi timp, printr-un contrast dintre cele mai izbitoare, valul crescînd al mişcării braţului drept, curbura sa puternică, ce se armonizează cu aceeaşi putere în înclinarea gîtului şi a capului, exprimă principiul dinamic. Inefabilul misterulului Dumnezeu constă în această sinteză a nemişcării şi a mişcării: Absolutul filosofilor, Actul pur al teologilor şi Dumnezeul cel viu al Bibliei, "Tatăl nostru care este în ceruri".

Puterea divină, după cum o mărturiseşte **Crezul creştin** ("Cred în Tatăl cel atotputernic"), este cea a iubirii Tatălui, exprimată de privirea îngerului din mijloc. El este Iubire; tocmai din această cauză El nu se poate revela decît acolo unde există comuniune; şi nu poate fi cunoscut decît drept comuniune: "Nimeni nu vine la Tatăl Meu decît prin Mine." (Ioan, 14, 6); şi, în altă parte: "Nimeni nu poate veni la mine dacă nu-l va trage Tatăl" (Ioan, 6, 44). Nu e vorba, nicidecum, de îngustime sau exclusivism evanghelic, ci de cea mai tulburătoare revelaţie asupra naturii, însăşi a iubirii. Nu-L poţi cunoaşte în nici un fel pe Dumnezeu în afara comuniunii dintre om şi Dumnezeu, iar aceasta e întotdeauna treimică, iniţiată în comunitatea dintre Tatăl şi Fiul. Ea te face să înţelegi de ce Tatăl nu se revelează niciodată direct. El este izvorul şi tocmai prin aceasta e liniştea. El se revelează însă veşnic, prin diada dintre Fiul şi Duhul Sfînt. Icoana arată această comuniune, a cărei cupă este lăcaşul cel viu.

Liniile din partea dreaptă a îngerului din mijloc se amplifică pe măsură ce se apropie de îngerul din stînga. În limbajul simbolic al liniilor, curbele convexe desemnează întotdeauna expresia,cuvîntul, desfăşurarea, revelaţia; şi, dimpotrivă, curbele concave înseamnă ascultare, atenţie, dăruire, receptivitate. Tatăl este întors spre Fiul Său. Vorbeşte. Mişcarea care-i străbate fiinţa este extazul. El se exprimă în întregime în Fiul: "Tatăl este în Mine. Tot ceea ce Tatăl are este în Mine."

Fiul ascultă; curbele veşmîntului Său exprimă atenţia supremă, uitarea de sine. Şi El renunţă la Sine pentru a nu mai fi decît cuvîntul lui Dumnezeu: "Cuvintele pe care vi le spun nu sînt de la Mine; Tatăl, Care sălăşluieşte în Mine, e Cel care-şi aduce la împlinire făpturile". Mîna sa dreaptă reproduce gestul Tatălui: Binecuvîntarea. Cele două degete care se detaşează de masa-Biblie vestesc calea mîntuirii - uniunea întru Hristos a celor două firi, introducerea umanului în comunitatea Tatălui.

Mîna lăsată a îngerului din dreapta are ceva matern*. El e Mîngîietorul, dar e şi Duhul: Duhul Vieţii. E cel care dă viaţă şi din care toate se trag. E al treilea termen al Iubirii divine, Duhul iubirii. Poziţia sa este puţin diferită de a celorlalţi doi îngeri. Prin aplecarea sa şi prin elanul întregii sale fiinţe, el e în lumea Tatălui şi a Fiului: e duhul comuniunii şi al perihorezei. Ceea ce e limpede arătat prin atît de remarcabilul fapt că mişcarea pleacă de la el. În suflul său, Tatăl merge spre Fiul, Acesta îşi primeşte Tatăl şi Cuvîntul răsună. Cum spune Sf. Ioan Damaschinul, "Prin Duhul Sfînt îl recunoaştem pe Hristos, Fiu al lui Dumnezeu şi prin Fiul Îl contemplăm pe Tatăl." În timpul epifaniei, prin zborul porumbelului, Tatăl se poartă spre Fiul.

Cu o tristeţe de negrăit, semn al acelei **Agape**, capul Tatălui se apleacă spre Fiul. Pare că Tatăl vorbeşte despre Mielul ucis, a cărui jertfă culminează în potirul pe care-l binecuvîntează. Poziţia verticală a Fiului vădeşte întreaga Sa atenţie; faţa Lui e ca umbrită de cruce; gînditor, îşi exprimă acordul prin acelaşi gest de binecuvîntare. Dacă privirea Tatălui, în adîncimea-i fără margini, contemplă unicul drum al mîntuirii, ridicarea abia perceptibilă a privirii Fiului vădeşte consimţămîntului Său. Duhul Sfînt se apleacă spre Tatăl. El e cufundat în contemplarea misterului, braţul Său întins spre lume desemnînd mişcarea coborîtoare. Cincizecimea şi "forţa care manifestă" pare să pogoare deja asupra Fiului în misiunea lui pămîntească. Atitudinea sa de supunere este deja împlinirea Evangheliei.

În iconografie culorile îşi au limba lor proprie. La Rubliov ele ajung la o bogăţie ce nu poate fi egalată, la o deplină armonie muzicală cu toată gama celor mai fine nuanţe răsfrînte în toate detaliile compoziţiei. Cu toate acestea, nu există efecte policrome, căci nimic nu vine să tulbure profunzimea reculegerii divine. Umbra lipseşte, iar fiecare fragment nu e luminat, ci îşi emite propria lumină, care ţîşneşte din tainică adîncime. Densitatea culorilor figurii centrale este scoasă în evidenţă prin contrast cu albul mesei şi se reflectă în sclipirea mătăsoasă a îngerilor care o înconjoară.

Purpuriul închis (iubirea dumnezeiască), albastrul dens (adevărul ceresc) şi aurul strălucitor al aripilor (belşugul divin) formează armonia desăvîrşită, ce se transmite şi se regăseşte într-o tonalitate îndulcită ca o revelaţie nuanţată, iniţierea treptată: roz abia perceput şi liliachiu la stînga, albastru mai înmuiat şi verde argintat la dreapta. Aurul tonurilor, temelia divină, vorbeşte despre plinătatea vieţii treimice. Albastrul, numit "albastrul lui Rubliov", traduce culoarea cerului treimic şi a raiului; devenind tot mai limpede, el e asemeni luminii cereşti a icoanei înseşi.

Astfel, Tatăl, de nepătruns în densitatea culorilor sale, în întunecimile luminii sale, se revelează îndulcit, accesibil, în norul luminos al Fiului şi al Sfîntului Duh. De departe, această compoziţie dă impresia unei flăcări roşii-albăstrii. În aerul strălucitor al Amiezii, totul dogoreşte: "Cel care se află aproape de Mine este aproape de foc".

În mîna Tatălui stau începutul şi sfîrşitul; ea este întinsă deasupra cupei. Mielul ucis înainte de întemeierea lumii şi Mielul-Templu al Noului Ierusalim, Sfînta Cină a lui Hristos şi făgăduinţa Sa de a bea din rodul viţei în împărăţia Tatălui cuprind timpul în veşnicie. Cupa străluceşte în albul sclipitor al Cuvîntului, care trimite înapoi toate culorile Adevărului; este strălucirea inimii divine, darul reciproc al celor trei Persoane dumnezeieşti.

O puternică chemare se degajă din icoană: "Fiţi una, aşa cum Eu şi Tatăl una sîntem". Omul este chipul lui Dumnezeu cel întreit; în firea Sa e înscrisă Biserica-Comuniune, ca adevărul său ultim. Toţi oamenii sînt chemaţi să se recunoască în jurul aceleiaşi şi unicei cupe, să se înalţe la treapta inimii divine şi să ia parte la Cina mesianică, să devină un singur Templu-Miel. "Prin viaţa veşnică (Duhul) Te cunosc pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat şi pe Cel pe care L-ai trimis, Iisus Hristos."

Viziunea se termină cu această notă eshatologică: ca o anticipare a Împărăţiei cerurilor, cu totul scăldată în lumină, care nu este din această lume, în sfîrşit, scăldată toată într-o bucurie curată, dezinteresată, prin faptul că Treimea fiinţează şi că noi sîntem iubiţi şi că totul este har. Uimirea ţîşneşte din suflet; acesta se înveşmîntează cu tăcerea. Misticii nu vorbesc niciodată de cele din înalturi; doar liniştea le poate descoperi.

(Din volumul **Arta icoanei. O teologie a frumuseţii**, în curs de apariţie în limba română) Traducere din limba franceză de GRIGORE MOGA

* **Ruach**: Duhul, în limbile semitice, este la feminin. Textele siriace îl numesc adese Mîngîetorul, Mîngîetoarea.

ORTODOXIE ŞI NAŢIONALISM

Marcel Petrişor

Alianţa între cei doi termeni se impune de data aceasta nu din motive speculative ci din nevoia explicării şi precizării unei relaţii care ne bate tot mai des la urechi. De unde însă nevoia? Din faptul că-n ultima vreme, după ultimele mari evenimente "răsăritul" ar fi mai slab, lumea mai răvăşită, naţiunile mai firave în alcătuire şi insul mai dornic de a umple cu ceva golul rămas după spulberarea idolilor umanişti? Da şi nu întrucît enumerarea dificultăţilor vremilor nu-i nici ea fără noimă.

Am rătăcit prea mult şi prea am stat în beznă ca, deşi am purtat în noi crucea, curiozitatea să nu fie îndrituită şi cunoaşterea legitimizată. Da, am avut în noi cuvîntul mîntuirii, dar ne-a stat prea mult în adîncuri ca ecoul să-i poată fi amplificat în sferele de sus ale minţii cînd dezbaterile contemporane angajează în luptă atîtea forţe istorice. Şi de ce să nu încercăm şi noi rezolvări mai în duhul nostru, al pămîntului care ne ţine, al cerului care ne acoperă şi al sufletului care freamătă după Adevăr?

Trăim într-o lume, şi hai să-i spunem, de cîtăva vreme, chiar într-o Europă cam incomodă şi neputincioasă în a înţelege nevoile spirituale, dificultăţile de ordin etnic şi religios. Or, atunci de ce să nu avem şi noi curajul şi sinceritatea de a ne pune problemele în adevăraţii lor termeni: naţionalism şi ortodoxie?

E ceva ce ni se potriveşte ca o haină a sufletului, ca o mînuşă, ca ceva ce pe scurt, ne vine bine.

Se discută parcă acum, după prăbuşirea "internaţionalismului proletar", mai mult ca oricînd problema naţiunilor, a etniilor, a îndrituirii sau legitimizării lor în noul context istoric al unei lumi libere, democratice, a lumii pieţii de schimb. Pînă şi bătrînul nostru continent îşi pune problema legitimării lui în viitorul context istoric ca "Europă a naţiunilor" (numite recent pe la Paris şi "triburi") sau ca "Europă unită", a "noastră", adică Europă a unor posesori pe cît de generali pe atît de anonimi. Problema statală deci, a unui superstat însă, venind din acelaşi apus care, odinioară, izvorînd dintr-o altă structură spirituală, cea a lumii cardinalului Richelieu, ne-a dat însăşi statul modern axat pe ideea autorităţii nevăzute dar bine simţite.

A cere însă statului modern, scientist, de data aceasta, democratic şi egalitar, sprijin împotriva ofensivei dizolvante a atîtor ideologii noi şi "surîzătoare" chiar, acum şi aici, ni se pare puţin nepotrivit. N-are cu ce s-o facă mai ales acum, într-o vreme cînd, vorba lui Berdiaev, "toate utopiile sînt realizabile" (cu mijloace supersofisticate moderne, am adăuga noi). Şi atunci?

Atunci, ţinînd seamă că actualul sau un actual stat modern nu se mai aliază cu biserica, deoarece nu mai este creştin - în pofida unor concesii circumstanţiale -, orice paralelism sau tovărăşie fiind hibride, tot spiritului ecleziastic îi revine menirea de a lua hăţurile în mînă şi a pune piciorul în prag. Ar avea cei mai mari sorţi de izbîndă ţinînd seamnă, după cum am văzut, că multe din formulele contemporane de guvernămînt s-au dovedit deficiente dacă nu chiar falimentare faţă de realităţile istorice.

Or, acum cînd lumea modernă, lumea problemelor şi a crizelor, a judecăţilor care nu-şi mai află îndrituirea, luptă atît de cumplit să-şi găsească un echilibru material şi spiritual, cine altcineva decît adevărurile bisericii creştine ar putea face aceasta, adică o restituire integrală a respectivului echilibru?

Noţiunea de criză, etimologic vorbind, se trage din aceea de judecare. Iar această judecare, "stricîndu-se" cu vremea, duce la neputinţa multor soluţionări. De unde apoi şi declanşarea ei, a respectivei crize, "stricarea" felului de a judeca a oamenilor, ce altceva este decît abaterea minţii nu numai de la anumite reguli de funcţionare a ei, ci de la acele premize sau repere revelate care nu trebuie uitate nicicînd? Kantianism atunci, sau revenire la "Critica puterii de judecare"? (ar putea zice unii). În nici un caz deoarece "Kant genuit Fichte, Fichte genuit Hegel und (şi) Hegel genuit Marx". Şi-n plus a nu se uita că însuşi Kantianismul este şi el o ideologie, şi deci, o construcţie mintală omenească, axată nu pe revelaţia care atestă veşinicia, ci pe aparenţă ("Triomphe de l'apparence" cum îl denumea eseistul francez Allain), pe efemer, adică pe o undă a iluzorului, posibil şi el în forme cu atît mai ispititoare cu cît suportul său mental e mai şubred.

Aşadar, nu construcţii mentale fastuoase şi falimentare în acelaşi timp, ci "alcătuiri organice" drepte, adică ortodoxe, luate în cea mai pură accepţie a cuvîntului.

Alcătuiri pe baza "dreptei orientări a minţii întru Domnul" cum spune şi un text medieval latin. Alcătuiri făcute însă, nu atît prin acte pozitive de credinţă, cum spunea şi regretatul profesor Nae Ionescu (ce binevenit ar fi acum!), ci prin operaţii negative, de repulsie şi de înlăturare a tuturor celorlalte "absoluturi" derutante şi false, create pe apriorisme ce nu provin din Logoşul divin, care stăpîneşte întreaga existenţă, ci din elementele structurate ale unei raţiuni subiective.

Ce fel de alcătuiri însă trebuiesc opuse falselor absoluturi şi absolutizări? Fireşte, numai cele ale bisericii care păstrează neştirbită tradiţia creştină în formele sale autentice. Dar se va ajunge atunci la un stat teocratic! vor protesta unii. Ei şi? de ce nu? dacă cele laice au dus la dezastrele la care au dus. Şi totuşi, să nu se teamă cei prea speriaţi de biserică deoarece nu ea este cea care vizează "împărăţia" lumii acesteia. Şi apoi, nu de supremaţia ei terestră este vorba, ci de adevărurile profesate de ea. Şi nici de acestea de toate, ci doar de acela care atestă ontologic naţiunea ca entitate scoţînd-o din categoria celor istorice. Alt loc ocupă ea astfel pe scara valorilor.

Locul pe baza căruia tot ce vizează un neam va trebui să se refere, mai întîi de toate, la etnie şi apoi la masele care o reprezintă istoric. Numai astfel i se va putea atribui ei, etniei, rolul de putere, de "Kratos" şi de factor orînduitor al treburilor politice. Şi nu numai unei etnii anume, ci tuturor la un loc, rămînînd ca rolul conducător între ele să-l aibă voinţa. Celui ce le-a creat şi le va şi judeca la Dreapta sa Judecată de Apoi. Aceasta trebuie să fie marea finalitate a etniilor: mîntuirea, rezolvarea ontologică a neamurilor în lumina unei drepte Credinţe şi-n Comunitatea de iubire care este însăşi biserica credincioşilor.

MELEAGURI ŞI HOTARE ROMÂNEŞTI ÎNSÎNGERATE

Legăturile românilor cu lumea din Soare-Răsare se pierd în vechimea şi negura vremurilor. Din acea parte s-au abătut asupră-ne grozăviile, începînd cu năvala hoardelor barbare ale goţilor şi hunilor, continuînd, apoi, cu neostoire, veacuri în şir pînă la invazia blindatelor armatei roşii aducătoare de ciumă bolşevică. Urgiile şi nefericirea s-au rostogolit în chip devastator, cînd mai neaşteptate şi trecătoare, dinspre tătari, cînd mai strivitoare şi neîndurătoare, dinspre muscali. La vremea anilor 1480 sau 1481, cînd Elena fiica lui Ştefan cel Mare a fost peţită şi apoi, măritată cu fiul lui Ivan al III-lea, cneazul Moscovei, se deschidea calea unor nefaste legături dinastice între Principatele Române şi împărăţia rusească, aceea care, avea să devină cea mai acaparatoare şi nesăţioasă dintre toate cele pe care le-a cunoscut această parte de lume. De pomină şi de pagubă a rămas şi încuscrirea de la 1650, a lui Vasile Lupu al Moldovei, cu Bogdan Hmielniţki, hatmanul cazacilor, prin nefericitul măritiş al domniţei moldave Ruxandra cu Timuş, odrasla necioplită a hatmanului aflată la comanda forţelor căzăceşti, devenite avangarda oştirilor împărăţiei ţariste în nestăvilită expansiune. O ţintă strategică esenţială a ţarilor Romanovi a constituit-o fosta capitală a cezarilor romano-bizantini - Constantinopolul - devenită reşedinţa padişahilor otomani, ce trebuia atinsă şi cucerită cu orice preţ, împreună cu întreaga zonă a strîmtorilor Bosfor şi Dardanele şi a sud-estului european. Principatele Române ce urmau a fi ocupate, erau de o utilitate excepţională, iniţial, ca baze intermediare şi apoi, ca provincii încorporate imperiului, în vederea atingerii ţelului pe care Petru cel Mare îl contureazã precis şi îl defineşte concret în celebrul său testament - cucerirea întregului spaţiu european.

În împrejurări istorice complexe, dar servind în primul rînd interesele imperiale ruseşti, la 13 aprilie 1711, Dimitrie Cantemir şi Petru cel Mare încheiau cunoscutul tratat de la Luck, prin care, deşi se recunoşteau, formal, atît hotarele şi integritatea Moldovei, cît şi structurile sale politice şi administrative interne, în document erau strecurate prevederi periculoase prin perfidia lor, precum cele referitoare la posibilitatea ca cetăţile Moldovei să fie întărite, la nevoie, cu învoirea Domnului, şi cu forţe "de ale Măriei Noastre Ţarul", iar, pentru ca relaţia cu împărăţia să se concretizeze într-o legătură permanentă, fără echivoc, se precizează că "Principatul Moldovei **să nu fie lipsit niciodată de apărarea şi protecţia** Măriei Noastre Ţarul şi cu precădere să ne străduim ca în articolele principale cneazul moldovenesc **să ţie** de Măria Noastră Ţarul". Aşa se face că afişînd intenţia de susţinere a intereselor româneşti, trupele imperiale ţariste au călcat fără încetare pămîntul Principatelor Române în veacurile 18 şi 19, cu intenţia ascunsă de a rămîne. Preţul "ajutorului creştinesc" a fost atît de dureroasa anexare a Basarabiei în 1812 la imperiul pravoslavnic, pentru mai bine de un secol, răstimp în care, pentru românii dintre Prut şi Nistru s-a lăsat noaptea înstrăinării pe calea străduniilor ocupanţilor de a realiza pierderea identităţii naţionale, printr-o dominaţie de tip colonial.

Revenirea la Patria Mamă, după pribegia de peste un veac a Basarabiei în 1918, anul făuririi României Reîntregite, sub coroana regală a M.S.R. Ferdinand I, a însemnat ruperea lanţului robiei ţariste şi împlinirea marelui vis al realizării idealurilor naţionale prin Unitate, Libertate şi Democraţie. Bucuria a fost însă scurtă, pentru că nefericirea s-a aşternut din nou pentru neamul românesc la 1940, cînd, a avut loc îngenuncherea şi jertfirea Basarabiei, consecinţă a criminalului tratat Molotov-Ribbentrop.

Pentru atingerea scopului modificării caracterului etno-lingvistic al Basarabiei, prin anihilarea caracterului naţional românesc al provinciei, atît autorităţile imperiale ţariste, cît, mai ales, cele bolşevice comuniste s-au folosit de toate mijloacele şi metodele puse în aplicare cu diabolică consecvenţă prin şcoală, biserică, administraţie ori justiţie, iar după ce s-a instaurat regimul fărădelegii bolşevice, mai ales prin crime de genocid. Deportările masive de români înspre Siberiile şi Gulagurile din centrul şi răsăritul imperiului au fost dublate, în sens invers, într-un îndelungat răstimp istoric, de colonizări masive, cu populaţie rusofonă ori alogenă, în locul băştinaşilor dislocaţi sau nimiciţi.

Speranţele românilor au renăscut în deceniul perestroikist gorbaciovist, revigorîndu-se în anul de graţie 1989, dar, mai cu seamă prin jertfele acelui decembrie însîngerat, cînd s-a crezut, de către mulţi, în pieirea definitivă a comunismului. Dar, după dezmeticirea din euforia entuziasmului dintîi, s-a constatat că, în realitate, atît la Moscova, cît mai ales la Bucureşti şi Chişinău, la cîrma destinelor politice au rămas aceiaşi oameni ce alcătuiseră structurile de vîrf ale nomenclaturii şi profitorimii comuniste, indivizi ce au evoluat hrănindu-se cu sevele otrăvite ale gîndirii comuniste, dar, afişînd acum, o convertire cameleonică, de peste noapte, la principiile şi valorile democraţiei.

Atît în dreapta cît şi în stînga Prutului, guvernanţii actuali comunişti, ignoră cu bună ştiinţă că societatea românească este confruntată, în realitate, cu două mari şi fundamentale probleme. Cea dintîi este aceea a demontării, demolării şi înlăturării structurilor comuniste, neutralizarea politică, în primul rînd, a indivizilor ce le simbolizează, dar menţinuţi în continuare la putere, la toate nivelele structurilor şi instituţiilor statului. În al doilea rînd, este imperios necesar a se realiza REÎNTREGIREA naţională. Fără înfăptuirea acestor două obiective nu se va putea realiza nimic trainic; nici înlăturarea corupţiei, nici întronarea legalităţii, nici făurirea unei autentice democraţii, nici economia de piaţă, nici intrarea României în rîndul lumii civilizate ca stat de drept, nici credite externe, nici... nimic.

Cu toate că pactul tîlhăriei criminale Molotov-Ribbentrop a fost denunţat de către chiar oficialităţile perestroikiste moscovite, România regimului "democraţiei originale" iliesciene se comportă în plan diplomatic, ca şi cum acest tîrg ar fi fost un act juridic firesc şi valabil. Clauzele secrete ale cîrdăşiei ce au dus la ultimatumul şi raptul din iunie 1940, sînt în vigoare doar pentru guvernanţii români, care continuă să respecte prevederile şi consecinţele dezastruase ale unei tîrguieli banditeşti.

Spre deosebire de Ţările Baltice, victime ale aceloraşi evenimente nefaste ale anilor 1939-1940, şi-au redobîndit independenţa printr-o luptă hotărîtă şi afirmare consecventă a intereselor naţionale majore. Aceste state au devenit membre ale O.N.U. şi ale C.S.C.E., repudiind cu fermitate pretenţiile hegemonice ale imperiului bolşevic transformat, de faţadă, din U.R.S.S. în C.S.I., chiar dacă şi în regiunea baltică ca şi în cea nistreană, armatele imperiale (tot roşii) mai staţionează în unităţi ce se constituie în forţe de permanentă ameninţare. Guvernele, parlamentele şi liderii statelor baltice probează, însă, capacitatea afirmării identităţii şi demnităţii naţionale ale unor popoare ce nu dispun de un potenţial economico-militar sau demografic copleşitor, dar sînt călăuzite de principii şi au conducători ce întruchipează această capacitate morală menită să le recupereze autentica tradiţie şi istoria naţională şi să le înscrie, fără nici o ezitare, pe orbita civilizaţiei europene.

Probînd subordonarea faţă de Kremlin, ca şi implicarea acestuia în evenimentele din România lui decembrie 1989, precum şi în cele ce au urmat, domnul I. Iliescu, împreună cu ceilalţi guvernanţi români, purtători pe ascuns ai blazonului cu secerea şi ciocanul, s-a grăbit să parafeze tratatul romăno sovietic din aprilie 1991, rămas din fericire neratificat, dar, din păcate, nedeclarat încă, nul şi neavenit, cu toate că statul sovietic bolşevic şi autorul perestroikăi - Gorbaciov - au devenit capitole consumate ale istoriei.

Ca subiect de drept internaţional, U.R.S.S. nu mai există apărînd, în schimb, ficţiunea ce se numeşte C.S.I. Pentru moment a rămas, însă dl. I. Iliescu, cumplită şi hidoasă întruchipare a neputinţei româneşti de desprindere din trecutul comunist, ipotecă a neacordării pentru România a creditului moral al lumii civilizate. Simbolizînd un trecut criminal, dl. I. Iliescu se dovedeşte a fi un vaşnic apărător al structurilor comuniste interne, precum şi al imperiilor comuniste aflate în descompunere, dar făcînd un efort disperat de supravieţuire, imperii la salvarea cărora, direct ori pe ascuns, d-sa pune umărul şi dă o mînă de ajutor, fie că-i vorba de cel sovietic bolşevic din răsărit, de cel titoist din sud-vest, ori de cel chinez asiatic, ale căror crime este oricînd dispus să le justifice şi să le apere.

Graba cu care s-a recunoscut cea de a doua "dependenţă" şi entitate politico-statală românească, denotă ataşamentul preşedintelui I. Iliescu pentru alte cauze decît pentru cea naţională românească. Omul care în decembrie 1989 îşi clama, ca şi mai tîrziu, ataşamentul la "valorile umane ale socialismului" dove-

urmare în pag.11

★ ★

ŢARII RUSIEI PRAVOSLAVNICE **ŢARII RUSIEI BOLŞEVICE**

Ivan cel Groaznic (1533-1584)

Petru cel Mare (1682-1725)

Lenin

Stalin

urmare din pag.10

deşte, prin tot ceea ce spune şi face că nu poate depăşi limitele gîndirii "internaţionalist proletare". Aceeaşi persoană aflată la cîrma destinelor României, din acelaşi decembrie însîngerat, cînd, a afirmat că cel trimis în nefiinţă a avut această soartă pentru că "a întinat şi a denaturat adevărata învăţătură...", în care d-sa crede, este incapabilă să abordeze problema REÎNTREGIRII ca pe una esenţială ce priveşte naţia română. De aceea, face apel la o iluzorie raţiune, moderaţie şi reţinere. Totul, nu-i altceva, decît, dovada cea mai peremptorie a unei îndepărtări voite de idealul naţional, o conlucrare cu acele forţe şi o subordonare pentru acele interese ce se arată a fi fundamental ostile României.

Factorii de putere - parlament, guvern, preşedinte - prin neimplicarea fermă, directă şi concretă în evenimentele din Republica Moldova fac, în primul rînd, dovada lipsei de voinţă a guvernanţilor români în frunte cu dl. I. Iliescu, pentru angajamente imediate, în scopul ieşirii efective şi definitive din sfera de vasalitate faţă de vecinul de la răsărit. În al doilea rînd, după felul cum acţionează se dovedeşte că celor implicaţi le lipseşte capacitatea şi abilitatea politico-diplomatică în abordarea adecvată a unor chestiuni atît de delicate şi cu atît de mare importanţă. În al treilea rînd, împovărat fiind de moştenirea ideologiei totalitar comuniste, regimul iliescian este lipsit de autoritatea morală necesară. Acest regim probează, prin modul în care se comportă şi acţionează, că se află în solda forţelor conservatoare de la Kremlin. Dovezile se înşiruie în lanţ, de la acea tulburătoare afirmaţie din decembrie 1989, cînd s-a spus de către primul "emanat" că: "am luat legătura cu Ambasada Sovietică spre a se şti cine sîntem şi ce vrem", pînă în

MELEAGURI ŞI HOTARE ROMÂNEŞTI ÎNSÎNGERATE

prezent probele devenind nenumărate. Atitudinea faţă de evenimentele din august 1991, prilejuite de puciul de la Moscova, cînd s-a tergiversat luarea unor poziţii ferme în legătură cu faptele concrete ce se derulau atunci, ca şi neacordarea unui ajutor concret, efectiv şi decisiv fraţilor basarabeni ce sîngerează ca victime ale unei agresiuni barbare, tîlhăreşti, probează toate cele afirmate mai sus.

În locul unor acţiuni ferme la O.N.U. şi în C.S.C.E., ca şi pe lîngă guvernele Rusiei şi Ucrainei, state direct implicate în problema numită Transnistria, România se grăbeşte să dezmintă toate minciunile şi zvonurile calomnioase lansate de la Moscova şi Tiraspol. Patria Mamă se dezice cu laşitate de orice ajutor militar pentru Basarabia, dezminţind în acelaşi timp orice implicare directă şi sprijin solidar acordat fiicei aflate în pericol de moarte. Este acest lucru abilitate diplomatică, sau laşitate trădătoare? Oare, pentru Armata Română nu există şi această variantă a apărării fiinţei şi demnităţii naţionale pe calea ultimei alternative?

În schimb, Armata a 14-a fostă sovietică şi devenită nu se ştie precis ce este autoarea unei premiere mondiale pe timp de pace. Se constituie un subiect de drept internaţional şi lansează ultimatumuri la adresa organelor, autorităţilor şi poporului din statul pe al cărui teritoriu se află în chip ilegal, ca forţă de ocupaţie colonială. În timp ce Rusia lansează potop de minciuni şi calomnii la adresa Republicii Moldova şi a României, prin intermediul Armatei a 14-a duce un război nedeclarat. În acelaşi timp, Ucraina se arată dispusă să recunoască şi să respecte pretinsa autonomie a Transnistriei în cadrul Republicii Moldova, oferindu-se şi garant al acestei autonomii.

Enclavele imperiale, artificial create, care încep din Nagorno-Karabah, se continuă prin Nahicevan, Osetia şi Crimeea pînă în Republica Moldova (Transnistria). Se înşiruie astfel, într-un lanţ de foc întreţinut peste tot de armate foste sovietice, de la Marea Caspică, şi - dacă n-ar lipsi jumătatea de verigă care e România, lanţul s-ar continua -, pînă la Marea Adriatică, prin iadul iugoslav.

Avertismentele şi ameninţările adresate de către Moscova Gruziei şi Moldovei sînt conjugate cu recunoaşterea pretinselor republici ale Transnistriei şi Osetiei. Metodele de forţă şi intimidare folosite de imperiul rus, conjugate cu utilizarea cinică a pretinselor eforturi de apărare a drepturilor omului, (oameni cu drepturi sînt numai cei de etnie rusă), pot duce la evoluţii imprevizibile cu consecinţe grave, cu atît mai mult cu cît, aceste ameninţări par să fie puse în aplicare, în mod concret, după întoarcerea lui Boris Elţîn din recentul turneu american. Colaborarea şi conlucrarea cvadripartită între Chişinău, Moscova, Kiev şi Bucureşti nu se realizează în măsura în care să poată duce la rezultate pozitive, concrete. Proiectatele întrevederi, în patru, la Chişinău şi Odessa, s-au materializat doar într-una singură, în doi, la Moscova între stăpîn şi supus, în timp ce la Nistru crimele şi bestialităţile protejate de imperiu se desfăsoară nestingherite. Întrevederea de la Istanbul rămîne, pentru moment, în stadiul de proiect şi de speranţă.

În urma vizitei lui B. Elţîn în America, pare că se repetă complicitatea ticăloasă americană, răsăritul şi sud-estul Europei fiind regiunile lăsate, din nou, în sfera de influenţă şi dominaţie rusească. Turneul american al preşedintelui rus lasă impresia unei prelungiri a înţelegerii de la Malta din decembrie 1989 dintre G. Bush şi M. Gorbaciov. Cum altfel să se explice obrăznicia agresivă a smirnovilor, ruţkoilor şi netkaciovilor, care trasează hotare şi proclamă independenţe în folosul propriu şi al împărăţiei oblăduitoare?

Atîta vreme cît Statele Unite ale Americii se arată mai preocupate de neliniştile preşedintelui Elţîn, pentru situaţia etniei ruse decît de faptul că Rusia poartă un război nedeclarat cu Moldova şi alte state foste sovietice, cu scopul strivirii aspiraţiilor de libertate şi independenţă ale fostelor colonii ruso-bolşevice, nădejdea poporului român în împlinirea idealurilor sale naţionale rămîne în primul rînd în Dumnezeu, cu încredere în forţe proprii şi în solidaritate europeană.

Prof. Nicolae POP

Testamentul lui PETRU CEL MARE

(Traducere din "L'Art de la politique". Autor: Gaston Southoul. Editura: Segheres, Paris, 1962, pag. 233-255)

1. Naţiunea rusă să fie ţinută în stare permanentă de război pentru a se menţine capacitatea de luptă şi avîntul soldatului rus; să nu se dea răgaz decît în scopul refacerii finanţelor statului, reorganizării armatei şi alegerii momentului prielnic pentru atac.

În acest scop se va obţine ca pacea să slujească războiului, iar războiul să servească păcii, în interesul expansiunii şi programului permanent al Rusiei.

2. Să se atragă, prin toate mijloacele posibile, din ţările europene, cei mai dezvoltaţi specialişti militari, pe timp de război şi oameni de ştiinţă, în timp de pace, pentru ca naţiunea rusă să poată folosi avantajele de care beneficiază alte ţări şi să nu piardă nimic din valorile sale proprii.

3. Să se participe cu orice ocazie la toate afacerile şi în toate perturbările din Europa, în special în Germania care, ca ţară apropiată, ne interesează în modul cel mai direct.

4. Să fie împăţită Polonia, menţinîndu-se acolo o permanentă instabilitate şi dependenţă (sublinierea noastră).

Să fie atrase de partea noastră cu orice preţ, marile puteri; să se influenţeze asupra parlamentelor acestora, să fie corupte pentru a se asigura influenţă în alegerea regilor, alegerea de adepţi proprii, apărarea lor; să se asigure intrarea trupelor ruseşti şi staţionarea acestora pînă ce se vor crea condiţiile pentru rămînerea lor definitivă. Dacă marile puteri se vor împotrivi, ele să fie liniştite prin divizarea temporară a ţării menţionate, pînă cînd se vor crea condiţii de a se recupera ceea ce s-a cedat anterior.

5. Prinţesele ruse să fie căsătorite cu prinţi germani în scopul întăririi legăturilor familiale, apropierii intereselor şi unirii Germaniei numai în sensul intereselor noastre şi prin întărirea influenţei noastre.

6. Să se cucerească de la Suedia partea cea mai mare posibilă şi să se acţioneze în aşa fel încît să fie determinată să ne atace, pentru a avea motiv să o subjugăm. De aceea, ea trebuie izolată de Danemarca, trebuie îndepărtată de Norvegia, cultivînd cu grijă rivalitatea dintre ele.

7. Este de dorit o alianţă cu Anglia, datorită comerţului nostru, pentru că este vorba de o forţă care din cauza flotei sale prezintă pentru noi cea mai mare importanţă şi care poate fi de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea flotei noastre. Să schimbăm lemnul nostru şi alte produse pe aurul ei, ceea ce va orienta ţara noastră spre navigaţie şi comerţ.

8. Să ne extindem permanent spre Nord, în lungul Balticii şi spre Sud în lungul Mării Negre.

Să ne apropiem la maximum de Constantinopol şi India. Cel care va realiza acest lucru va fi adevăratul stăpîn al lumii. În acest scop să stimulăm în continuu războaiele, cînd cu Turcia cînd cu Persia. Să construim şantierele navale la Marea Neagră. Încetul cu încetul să o facem Marea noastră, ca şi Baltica, ceea ce reprezintă un dublu şi esenţial punct al succesului nostru.

9. Să se caute şi să se cultive cu grijă alianţa cu Austria, aparent susţinînd năzuinţele acesteia de a institui regat asupra Germaniei şi, în secret, provocînd invidia celorlalţi prinţi. Să ne străduim să se apeleze la ajutor din partea Rusiei şi din partea unora şi din partea celorlalţi şi să jucăm în aceste ţări rolul unui fel de protecţie care să pregătească viitoarea noastră dominaţie.

10. Să cointeresăm Curtea Austriacă în izgonirea Turciei din Europa, dar să neturalizăm dependenţa şi în momentul cuceririi Constantinopolului, fie provocînd un război Austriei cu vechile state europene, fie dîndu-i numai o parte din cuceriri, care ulterior să-i fie luate.

11. Să ne străduim să strîngem în jurul Rusiei pe toţi grecii dezmembraţi sau emigraţi, care sînt răspîndiţi în Ungaria sau Turcia, să facem din Rusia un centru şi un sprijin al acestora, spre a asigura astfel dinainte dominaţia lumii, printr-un fel de regate sau o supremaţie religioasă. Aceştia vor fi cu atît mai mult prieteni, cu cît vor avea mai mulţi duşmani proprii interni.

12. Avînd Suedia îmbucătăţită, Persia învinsă, Polonia subjugată, Turcia cucerită, cu flota noastră de pe Marea Baltică şi Marea Neagră este necesar ca, separat şi în cel mai mare secret, să propunem, mai întîi, Versailles-ului şi apoi Vienei împărţirea imperiului sfînt.

Dacă una din acestea va accepta, ceea ce este inevitabil, dacă dezmierdăm ambiţiile şi orgoliul lor, atunci să distrugem pe un rival cu ajutorul celuilalt, apoi să-l distrugem şi pe acesta printr-un război, de al cărui bun sfîrşit nu trebuie să ne îndoim, întrucît Rusia, în realitate, deja, deţine întregul Orient şi o mare parte din Europa.

13. Dacă, ceea ce este puţin probabil, fiecare din cele două (Versailles şi Viena) respinge oferta noastră, atunci trebuie să ştim să provocăm între ele certuri şi să facem în aşa fel încît şi unul şi celălalt să se epuizeze în aceste ciocniri. Apoi, folosind momentul cel mai prielnic, Rusia să-şi trimită trupele mai întîi în Germania, în timp ce cele două flote ale noastre din Azov – Arhanghelsk (cu hoardele asiatice) şi Marea Neagră înaintînd prin Ocean şi Mediterană, să pătrundă în Franţa pe partea cealaltă, cînd acelaşi lucru se va întîmpla şi cu Germania, restul Europei va ceda, fără un foc, sub jugul nostru.

TOVARĂŞI DE DRUM

Simion Ghinea

(Fragment din volumul în pregatire CUŞCA CU ŞOBOLANI)

Nu cred că au existat mulţi oameni care să fi simţit atîta plăcere a autopersiflării ca Petre Pandrea. "Sînt un duşman făţiş al prostiei mele. Dar mă lupt şi cu prostia altora. Ce să fac, n-am încotro! M-a făcut mama oltean!" În ciuda stilului său caustic, avea un fond sufletesc de om blajin, iertător. Cînd aducea vorba despre "paranoia revoluţionară" se înfierbînta. "Sînt ca nişte haite hămesite scăpate din cuşcă. N-ai decît să-i prinzi cu arcanul şi să-i duci la balamuc!" Dar deocamdată ne aduseseră ei pe noi la Ocnele Mari. Cînd stătea la coadă în faţa hărădăului cu mîncare, părea şi mai inspirat, făcînd observaţii spontane, pline de savoare. "În trecut vîntul revoluţiei bătea dinspre Europa. De astă-dată suflă dinspre Asia, de unde ne-au venit în cozile cailor şi ciuma şi holera". După masă se plimba adesea cu mîinile la spate, de la un capăt la altul al camerei, povestind. În Germania, îndrăgostindu-se de o nemţoaică durdulie, se purta cu ea ca un flăcăiandru lipsit de experienţă. Avea complexe, ca orice "balcanic" ajuns prima oară în vest. Dar, aflînd că nemţoaica îl adoră pe Hitler, i-a sărit muştarul: "Eu credeam că nemţii sînt mai serioşi!" Şi i-a întors spatele. Cinstit vorbind, nici el nu era mai breaz. Idiosincrazia faţă de nazism l-a aruncat în braţele bolşevismului, această combinaţie între Ghinghis-Han şi Marx, pe care o proba pe pielea lui. Sărise din lac în puţ... Trecea repede de la un subiect la altul. Un deţinut, medic de ţară, îl sfătuise să stea la "orizontală" după fiecare masă, dacă se poate pînă la masa următoare. O măsură menită să conserve energia din corp. "Ne lipsesc caloriile necesare supravieţuirii", îi explicase medicul deţinut. "Închipuiţi-vă că ne mai ţin **ăştia** aici încă un an. Vom ajunge nişte schelete şi vom putea concura cu cei de la Auschwitz". Doctorul avea presimţiri sumbre. Toate concluziile la care ajunseseră aveau la bază date ştiinţifice sigure. Cînd Pandrea îl întrebă: "Doctore, ia spune-mi cîte calorii are gamela mea cu arpacaş?", primi de îndată răspunsul: "În jur de cinci sute". "Şi? Se poate trăi cu ele?". "Din punct de vedere ştiinţific, nu. Dacă ar fi aici un Laureat al Premiului Nobel, s-ar mira cum de n-am murit pînă acum". Pandrea se mira şi el: "Ia te uită, vasăzică eu trebuia să fiu demult mort!"

Prietenul său, Petre Ţuţea, obişnuia să trateze această calamitate într-un mod, ca să zic aşa, filosofic: "Urlă în mine fiecare celulă..." Într-o zi îmi mărturisise cu voce tristă, dar cu ochii sclipind de ironie: "Am găsit soluţia salvatoare. Ca să nu mă mai gîndesc la mîncare vorbesc toată ziua despre Platon, oricui, chiar şi la pereţi. Nu ştiu, zău, ce m-aş face eu acum, dacă Atena nu l-ar fi dat pe cel mai mare filosof al tuturor timpurilor!"

Cînd era dus la bucătărie, să curеţe zarzavat, împreună cu cei de la camera "inapţilor", Petre Pandrea înfuleca pe nerăsuflate morcovi cruzi şi căpăţîni de ceapă: "Eu n-am virtuţi de mucenic. Familia mea n-a dat pînă astăzi nici un sfînt Bisericii noastre ortodoxe. Pe o insulă pustie e uşor să-ţi salvezi sufletul. Mănînci ierburi, rădăcini, broaşte, şerpi şi nimeni nu-ţi spune dă-te mai încolo! Ce vrei, eu nu m-am născut pe insula lui Robinson Crusoe, ci într-o ţară unde s-a înfăptuit socialismul şi unde diavolul te îndeamnă la tot pasul să cazi în păcat!".

Biografia lui Petre Pandrea ar putea stîrni entuziasmul celor ce ar căuta să descopere "tovarăşi de drum". Într-adevăr, el fusese unul din aceştia şi admitea el însuşi, fără înconjur, că alt păcat mai mare pe lumea asta nu există. Un păcat capital, pe care Dumnezeu s-ar putea să nu-l treacă cu vederea la Judecata de Apoi. Dar spera să nu mai apuce anul 2000, cînd, după spusele babelor din Oltenia lui natală, va avea loc în mod sigur sfîrşitul lumii...

Odată cu revoluţia bolşevică din Rusia fuseseră puse în circulaţie etichete explicative : "Tovarăş de drum de stînga", "Tovarăşi de drum de centru", "Tovarăşi de drum de dreapta". Fiecare categorie îşi avea locul şi rolul ei în strategia bolşevică. Bolşevicii noştri autohtoni nu s-au lăsat mai prejos şi au împrumutat şi ei aceste etichete. Pandrea îşi amintea scena de la anchetă, pe care o povestea cu acelaşi simţ al umorului. Era pregătit să audă fel de fel de imputări. Una însă îl scosese din sărite, anume cînd anchetatorul îi spusese mînios, pentru că-i tot întorcea vorba: Eşti un bandit! Te-ai dat cu legionarii! Ai devenit din **tovarăş de drum** un duşman odios!" "Mai bine duşman odios decît tovarăş de drum caraghios! Şi pe caraghioşi nimeni pînă la voi nu i-a arestat. De cînd lumea e lume, ea s-a mulţumit doar să rîdă de ei."

Aşa s-ar fi cuvenit. Dar lipsa de umor a comuniştilor, preciza Pandrea, e notorie. El, ca el, dar prietenul său, Ţuţea, o făcuse parcă şi mai de oaie. Într-o zi, la cafenea, fusese martorul unei scene insolite, de care, ori de cîte ori îşi aducea aminte, îi venea să se închine. De cum se aşezase la masă, Ţuţea scosese din buzunar un ziar, îşi făcuse cruce pios şi îl sărutase ca pe o icoană. "Acum, ţin-te bine" Ziarul nu era altul decît **Pravda**! Şi adăugă: "Să nu mă pîrăşti la Petrică. E ţifnos. Îi sare numaidecît ţandăra şi-i în stare să-mi dea cu ceva în cap." (După scurgerea cîtorva decenii, Emil Cioran avea să-mi confirme, la Paris, cele relatate de Pandrea. Cînd a auzit că Petre Ţuţea executase 13 ani de temniţă, filosoful s-a apucat cu mîinile de cap şi a exclamat: "Petrică! Bietul de el! Treisprezece ani! Şi cînd te gîndeşti că sărutase **Pravda** cîndva. Spune dacă viaţa asta nu-i o colecţie de absurdităţi!..").

Pe Pandrea mai rar îl vedeai căzînd pe gînduri. Dar lumea lui lăuntrică era atît de bogată şi amintirile atît de interesante, încît avea totdeauna ce să împărtăşească celor din jur.

"Voi legionarii, ştiţi pentru ce suferiţi. V-aţi născut antibolşevici, acum trageţi ponoasele şi cu asta basta! Ţineţi la tăvăleală mai uşor pentru că suferinţa voastră are o motivaţie. Dar ce ne facem noi? Cei de-alde mine. Suferinţa noastră nu are nici o raţiune, nici o valoare nominală. Să mori ca un nătărău care se încaieră la un meci de fotbal! Nimeni n-o să spună: «Dumnezeu să-l ierte!»; dimpotrivă: «Aşa îi trebuie dacă a fost prost!». Suferinţa noastră e absurdă. Ca muncile lui Sisif. Rîd de ea, nu numai zeii, ci şi curcile".

Simţea nevoia să-şi descarce sufletul. (Era în 1952, de Sfintele Paşti). Ţinea să sublinieze că pentru el închisoarea devenise un loc sfînt, sfinţit prin suferinţă. Loc de purificare. Un fel de mînăstire. "Voi n-aveţi nevoie de pocăinţă, eu da". La început îl bătuse gîndul sinuciderii, dar pe urmă i s-a făcut ruşine că i-a putut trece prin cap aşa ceva. Oltenii lui, la o adică, au pus mîna pe arme, n-au fost nişte laşi. Exemplul lor i-a data tărie şi curaj...

"Dacă nu mă crezi, ascultă ce urmează. Ştiu că nu suferi de inimă, ca să mori de rîs. În 1935 l-am trimis pe Al. Sahia la Moscova, la Congresul scriitorilor sovietici. «Te duci — i-am spus — strîngi material şi, după ce te întorci în ţară cu sarsanaua plină, publici o carte». Ţuţea, care era de faţă, l-a îmbărbătat şi el, în felul său socratic: «Adevărul şi numai adevărul! Fii cu ochii în patru, să nu-ţi scape nimic! Ai ocazia, băiete, să-ţi rămînă numele înscris pe veci în Cartea Neamului, cu litere de aur»...

Sahia s-a dus în Rusia şi s-a întors. Noi, adică eu şi Petrică, ardeam de nerăbdare. «Ei, ce-ai văzut acolo? Cum stau lucrurile?», Sahia părea dus pe lumea cealaltă. Petrică se înfurie: «Răspunde, mă, de ce te uiţi ca prostu'?». Şi Sahia răspunsese: «Acolo nu-i Paradisul, cum s-a spus. E iadul pe pămînt!» Petrică iar se înfurie: «Ce tot îndrugă ăsta? ! Uite la el cum plînge!».

Aşa că l-am lăsat pe Sahia în plata Domnului. Nu se găsea în el destulă energie încît să se apuce de treabă. În schimb, am suflecat noi mînecile, eu şi Petrică, şi am moşit cartea. Ne-am folosit de presa din Sărindar, darnică în ce priveşte statisticile năucitoare cu privire la construcţia primului stat socialist din lume. Nu l-am uitat nici pe Stahanov, nici măreţele planuri cincinale concepute de mintea "genialului Stalin, părintele omenirii"; am mai scos şi noi din burtă cîte ceva, că nu duceam lipsă de fantezie – şi, gata cartea! **U.R.S.S. – Azi** va deveni mai tîrziu Evanghelia comuniştilor analfabeţi de la noi. Şi cînd te gîndeşti că ne aflam în anul cînd Titulescu semna Pactul de Neagresiune; în Franţa se năştea Frontul Popular al lui Leon Blum; în Spania izbucneau primele flăcări ale războiului civil, aţîţate şi întreţinute de Rusia, şi tot acum se încheia şi sîngerosul plan cincinal al colectivizării, care se soldase cu milioane de victime, sub privirile indiferente ale Occidentului!

Vezi cum se scrie istoria? Şi la ce tertipuri se dedau unii oameni? Ştiu ce gîndeşti: «Oameni serioşi eraţi voi?». Dar cine pretinde că eram serioşi?! Eram amîndoi, doi năuci. Aş putea să-l iau martor pe Ecclesiast: «Toate atîrnă de vreme şi de împrejurări». Chiar aşa să fie? Vreau să spun că asta nu-i o scuză. Cel puţin nu întotdeauna. Voi de ce nu v-aţi luat după spusele Ecclesiastului? Şi de ce nu v-aţi resemnat? E drept, mare lucru n-aţi făcut. Dovadă că vă găsiţi aici. Dar ia să ne fi împotrivit toţi pînă la unul, în loc să fi minţit cu neruşinare, cum minţeam noi? Nu-i aşa că am fi putut avea alt destin? Poate nu mai rău, în orice caz, decît cel al finlandezilor.

Aşa-i cînd vrea Bunul Dumnezeu să-şi bată joc de înţelepciunea celor înţelepţi, cum spune Sfîntul Pavel. Le ia minţile. Se mîndreau cu învăţătura lor, cu diplomele lor din ţară şi străinătate, şi uite la ce i-a dus capul! Mai deştept decît ei era ţăranul român analfabet, care o ţinea una şi bună: «Bolşevicii ne iau pămîntul şi ne dărîmă bisericile». Ei, da, dar ei ţineau morţiş să meargă în pas cu Occidentul civilizat, nu cu nişte analfabeţi. Acelaşi Occident care ne va pricopsi mai tîrziu cu Cortina de fier...

Era o modă care se purta în epocă: să fii de stînga. Cei de stînga erau, vezi Doamne, cu progresul, cu libertatea, cu egalitatea, cu fraternitatea, cu dreptatea, cu pacea eternă, cu adevărul absolut, cu lichidarea exploatării, cu respectarea demnităţii omului, plus alte inepţii de acest gen, moştenite de la Revoluţia franceză şi preluate cu mare tam-tam de Revoluţia bolşevică! Idei nobile, în fond, dar profanate de gloata imundă, setoasă de sînge şi putere. Era o escrocherie înveşmîntată în mantie politică, practicată la scară universală, care îi orbise. La fiecare încercare de a o înfăţişa ca atare, săream în sus ca arşi, calificînd-o drept calomnie. Un exemplu tipic de mărginire a firii omeneşti. Îi interesa mai puţin ce făceau moscoviţii la ei acasă, cît mai ales ce spuneau Occidentalii. Căscau gura la tot ce îndrugau Romaine Rolland sau Henri Barbusse şi îşi înfundau urechile cînd auzeau denunţurile lui André Gide. Repetam maimuţăreala paşoptiştilor, care îşi însuşeau tot ce era mai ridicol şi mai anost pe malurile Senei.

Ce vrei să-ţi mai spun? Că eram doi aiuriţi care vedeam lumea pe dos? Nu vedeam în Leonid Andreev, în Ivan Bunin, în Berdiaev, titanul ortodoxiei, în toţi cei care luaseră calea exilului, în loc să rămînă pe loc şi să construiască «Paradisul pe pămînt» decît «nişte reacţionari împuţiţi», gata să pună beţe în roate Istoriei şi să ne arunce îndărăt, în Evul Mediu! Îi priveam de la înălţimea prostiei noastre, cu aroganţă şi dispreţ, şi nu dam două parale pe aceste «lepădături burgheze». Faptul că Bunin era totuşi un mare scriitor, Laureat al Premiului Nobel, că Andreev redactase în 1920 pateticul manifest: **Salvaţi Omul!**, adresat lumii întregi de pe patul său de suferinţă din Finlanda, nouă nu ne spunea nimic! Decăderea noastră morală era totală. Dar cum nu ne dădeam seama de ea, ne-am continuat rolul. Eroii lui Caragiale se dovedeau astfel mult mai puţin ridicoli decît noi".

Mă rugă din nou să nu suflu un cuvînt lui Ţuţea.

N-o să-i spun. Nu mai avea de altfel nici un haz: povestea lui Sahia o auzisem chiar din gura lui Ţuţea, cu lux de amănunte. Pandrea se miră. De obicei, cînd îl întrebi cum a ajuns la stînga, prietenul său te repezea: "E ca şi cum m-ai întreba: cînd şi unde te-ai îmbolnăvit de blenoragie? Aveam vîrsta lui Eminescu, vîrsta cînd acesta atinsese culmea creaţiei sale. Mie mi-a venit însă mintea la cap ceva mai tîrziu."

Poate că prezintă interes şi cum s-a vindecat Petre Ţuţea de această boală "ruşinoasă". Termenul e cel mai potrivit. Pe manuscrisul **Capitalul** lui Karl Marx cenzorul german pusese următoarea rezoluţie: "Nu poate să apară, întrucît conţine lucruri ruşinoase". Ţuţea, deşi îi urăşte pe toţi cenzorii din lume, e gata să-i ierte, din respect pentru memoria acestui cenzor inspirat şi de-a dreptul genial. Cînd a plecat la studii în Germania, "taica părintele" (tatăl său era preot) i-a ţinut această scurtă predică: "1. Să nu devii ateu ca Titu Maiorescu; 2. Să nu te atingi de o fecioară pînă nu ţi-ai pus pirostriile pe cap; 3. Dacă ajungi om mare, să nu-ţi bagi mîinile pînă la coate în visteria Statului; 4. Dacă ţara îţi cere să mori pentru ea, înscrie-te sub arme; 5. Să nu-mi vii acasă cu sticleţi în cap, că te înjur de feştila mă-tii!"

Sfinţia-sa nu avea de unde să ştie că feciorul său tobă de carte avea deja "sticleţi" în cap, scriind în revista "Stînga": "Am găsit lanterna care să ne lumineze calea de azi înainte".

Lanterna era marxismul. Îi venea să rîdă cînd îşi amintea de îndemnurile tatălui, de stilul său pitoresc. Dar rîdea şi de tiradele de bun marxist, cu care dăduse gata pe vremuri o tînără ziaristă sovietică, corespondentă de presă în Capitala celui de al III-lea Reich.

Se spunea despre el că era un bărbat cuceritor. Dar nu pentru vreo escapadă amoroasă îi propusese ziarista aceea să viziteze Moscova, "capitala lumii", cum ţinea ea să sublinieze. Era bucuroasă, fericită chiar, căci nu-i venea să creadă că în România, ţara cea mai "reacţionară" şi mai antibolşevică din Europa, se mai puteau naşte marxişti atît de profunzi şi de rafinaţi! Şi începu să-i vorbească, în bună tradiţie a jargonului de lemn, despre bărbatul genial, "părintele întregii omeniri"...

Din cînd în cînd Ţuţea aproba dînd din cap, dar mintea lui îi era în altă parte. Cuvintele "Moscova, capitala lumii" l-au lovit ca un ciocan drept în moalele capului! Lozinca "Moscova, capitala lumii", Petre Ţuţea, fiul preotului de la Boteni, o auzea pentru prima oară. N-a dormit toată noaptea. Mai era la mijloc şi povestea "sticleţilor", pe care şi-o aminti tocmai în această noapte. Îi era cu neputinţă să-şi recapete liniştea şi optimismul "revoluţionar". Lanterna călăuzitoare se stinsese pe neaşteptate. Fără să ştie şi fără să vrea, imprudenta ziaristă sovietică îi atinsese coarda cea mai simţitoare: "De ce să fie Moscova capitala lumii şi nu Bucureştii mei?", se tot întreba Ţuţea, marele român.

"Se umflase brusc în mine tărîţa naţionalistă", glumea el, amintindu-şi povestea.

Marele dialectician care îi spusese rusoaicei (amestec de fanatism şi prostie): "Eu îl am pe Marx la degetul mic", descoperea abia acum sinistra farsă pusă în scenă de Moscova. Internaţionalismul proletar nu era decît o mască sub care se ascundea imperialismul rusesc secular, iar el, Petre Ţuţea, un biet "tovarăş de drum", manipulat de la distanţă!

Ce să-i faci, am trăit într-o epocă în care Istoria s-a amestecat în viaţa oamenilor mai mult ca niciodată, în mod grosolan, fără jenă! Sau cum spunea Petre Pandrea: "Fiecare ne jucăm cu rolul, în felurite chipuri. O facem cînd pe saltimbancii, cînd pe tragedienii"... Şi tot el: "Fiecare îşi are Damascul său, un drum care duce spre adevăr. Unii nimeresc pe acest drum mai devreme; alţii mai tîrziu sau niciodată"...

Țăranul român între Marx și Dumnezeu

"Două lumi ce-și stau ostile, astăzi, față-n față! Ireconciliabile prin toată structura lor, contradictorii prin toată ideologia lor, una fiind fatal negația celeilalte. Căci nu se pot reconcilia între ele sub nici o formă, lumea creștină a Dumnezeului devenit Om, cu lumea comunismului – a Dumnezeului izgonit din om.

Sînt două lumi și două concepții fundamentale și diametral opuse una alteia. Lumea materialismului brutal și unilateral în lupta cu lumea spiritului creștin. E lumea pămîntului răzvrătit contra cerului, de care comunismul vrea să se elibereze scoțînd pe om cu forța de sub tutela religiei și deplasînd catastrofal lumea din orbita de atracție a Divinității."

Ioan Gh. SAVIN,

1940, din Conferința "Creștinism și comunism"

După 45 de ani de comunism, problema țărănimii române apare astăzi mai gravă ca niciodată în istoria neamului nostru. Căci fondul sufletesc al țăranilor români, al celor rămași cu adevărat țărani, este creștinismul. Problema țărănimii române este, în primul rînd, cea religioasă, iar cine nu înțelege acest lucru, nu poate înțelege **românul**. Teoriile economiștilor, studiile sociologilor și pretențiile politologilor rămîn impenetrabile în fața țăranilor români și a satelor lor dacă se uită acest singur fapt: **că ei s-au născut români și creștini totodată!** Stă martor duhul oricărui sat românesc – fie el demolat sau cooperativizat prin forță sau revolver stalinist – mereu viu și treaz în fața antichristului comunist prin ortodoxia românească, prin biserica neamului, care nu a fost niciodată alta decît cea ecumenică. Acolo, în satele noastre de țărani simpli, ortodoxia și ființa națională au crescut deodată în conștiința noastră de români, și tot de acolo, din sate, de la țară, au fost amăgiți și alungați către orașe atîția fii de țărani, prin bolșevismul industrializării forțate. În România de astăzi, singurii creștini adevărați au rămas țăranii. Atîția cîți mai sînt ei, bătrîni și bolnavi, părăsiți de copii, înșelați de Stat, privați de pensii și de orice ajutoare.

Țăranul român va rămîne mereu legat de biserica lui ortodoxă. Obștea sătească a românilor din toate timpurile, a cărei semnificație a fost falsificată de istoria comunistă, asta înseamnă: **comunitate de iubire întru Hristos**. Românii, de cînd se știu ei, au trăit uniți în jurul Bisericii Ortodoxe. Orice altă formă de viață istorică, exterioară, în societate, lor le este improprie. Opuneți obștea sătească ortodoxă a țăranilor români formelor de viață politică ale societăților contemporane din Occident (spre care istoria ne-a împins) și veți înțelege de ce Caragiale este, după mai bine de o sută de ani, prezent între noi! Am văzut un țăran român din Bărăganul Brăilei care își cumpărase ziarul țărăniștilor, **Dreptatea**, "ca să văd ce mai spun liberalii"! Faptul că oricît i-ai explica țăranului român despre liberalism, despre constituția americană sau democrația de tip occidental, despre libertate de conștiință sau libertate religioasă și despre drepturile omului, iar el va rămîne mereu indiferent, va închide televizorul sau va spune "piei satano!" și își va face o cruce mare, asta nu înseamnă că este prost. Nu îl interesează și nu poate înțelege lucruri așa de abstracte pentru el, care sînt prin definiție valori pur protestante, rodul unei civilizații străine lui. I le-au adus în viață revoluția și îi sînt la fel de străine precum comunismul, religia antichristului mondial, care i-a demolat pînă și bisericile și nu l-a cruțat nici pînă astăzi. Alegător, parlament, democrație, libertate sînt noțiuni care nu au viață, nu au actualitate în sufletul țăranului român. Pentru el **libertate** înseamnă un singur lucru: **că este liber în fața lui Dumnezeu de a alege calea Satanei sau a lui Hristos**. Tot ce a venit și este împrumutat de la popoarele apusene catolice și protestante, pentru țărănimea română a rămas vorbă moartă, deși se știe că numai acolo, în Apusul Europei, bisericile au avut întotdeauna preocupări de organizare socială și politică. Pentru țăranul român statul, politica, civilizația, cultura se reduc **la viața întru Hristos**. Deprinderile poporului nostru, creștin prin nașterea sa, au fost și încă mai sînt deprinderile ieșite în mod natural din viața unui **popor pastoral și de mică agricultură**, iar tot ce s-a adăugat în timp, prin istoria sa, a rămas steril, neroditor și artificial.

Românii au experimentat, de la pașoptiști încoace, statul liberal, statul țărănesc, statul democratic. Au ratat ca printr-un blestem, prin anii '38-'40, din pricina războiului, statul etnocratic – visul neîmplinit încă al nației române. (Să ne amintim de Constituția din 24 februarie 1938, care realizase două din reformele fundamentale ale statului etnocratic: "Întîietatea elementului etnic la conducerea statului și parlamentul corporatist"). Au urmat apoi statul național revoluționar al anilor '45-'47, statul leninist-proletar al anilor staliniști și statul socialist al lui Dej, din '62, care anunța încheierea cooperativizării și exterminarea ultimilor țărani cu pămînt. Și s-a ajuns în final la un pas de statul comunist de tip coreean, al lui Ceaușescu. Ce alt experiment va urma? În nici un caz răspunsul nu-l vor da țăranii români. Apolitismul lor sau neîncrederea în partidismul politic sînt dovezi clare ale vieții cu adevărat religioase, întru Hristos, în care ei încă mai cred și cu care se mai nutresc în biserica lor.

Înainte de orice împroprietărire, de orice reforme sociale și politice, problema principală a țărănimii române rămîne, în ciuda aparențelor, **cea religioasă**. Fiindcă ortodoxia românească a ajuns la grea cumpănă. Asupra existenței și salvării ei se întreabă astăzi toate comunitățile religioase ortodoxe din lume. Românii se află într-un moment de dezechilibru spiritual atît de grav, încît soluția de salvare religioasă nu mai poate fi, spun reformații, decît una catolică sau protestantă. Biserica lui Hristos, una, sfîntă, sobornicească și apostolească, a fost pusă la încercare, au spus apusenii, iar papistașii și reformații se întrec în a-și stabili importanța în **victoria de la Timișoara**. De o parte, o biserică inexistentă, cu un cler corupt și securizat, de alta, o biserică unită în jurul pastorului. Una cazemată de luptă politică, alta goală, cu porțile închise, inexistentă. Așa s-a judecat atunci, așa se judecă și acum, în acești termeni, în aceste formulări. Numai că țăranii români adevărați au rămas să sufere în continuare, așa cum au suferit mereu, în sărăcie.

Ei îndură cu aceeași tărie boala și umilința pentru că știu **să sufere**, pentru că **pot să sufere și să-și înțeleagă suferința**. Țăranul român suferă și astăzi, în 1992, pentru că știe că nici o revoluție nu-l poate apropia de Dumnezeu în afară de credința lui simplă și curată întru ortodoxism. Nici o revoluție nu i-a adus țăranului român pămînt și nici pe muncitorul strivit de muncă nu l-a făcut mai liber și mai senin. Nici o revoluție nu i-a făcut românului ortodox vreo catedrală de Remis sau Notre-Dame și nici nu l-a putut salva de la dreapta judecată a lui Dumnezeu, oricît s-ar fi înălțat el spre cer cu un turn de piatră sau un arc de oțel. Creștinismul este religia care nu neagă suferința, iar ortodoxismul singurul care cu adevărat o **valorifică**. Iar salvarea ortodoxiei românești și mîntuirea țăranului român – a cărui structură spirituală este atît de deosebită de cea a occidentalului – nu le vor aduce nici o revoluție socială, politică sau economică. Țăranul s-a putut salva **numai în comunitatea de iubire a lui Hristos**, pentru că el știe că nici o revoluție din istoria neamului său nu i-a adus decît promisiuni niciodată respectate, proclamații totdeauna demagogice, platforme program mereu utopice, de la aceleași guverne și "fronturi de salvare" ale națiunii, chiar dacă acea revoluție a fost **"revoluție a întregului popor"**, **"lovitură de stat"** sau **"revoluție spontană"**...

Românul adevărat știe, după atîta amar de vreme, că revoluțiile nu sînt decît niște periodice și regizate băi de sînge prin care un popor plătește necredința lui.

Bolșevismul a lovit țărănimea română de două ori: o dată cînd i-a corupt și distrus clerul și Biserica, fiindcă țăranii români au fost prin nașterea lor creștini; a doua oară cînd a sacrificat-o pentru nașterea **clasei proletare**, inexistentă pînă atunci în România (în forma ideologică teoretizată de părintele ei, Karl Marx, rabinul revoluției mondiale). Altfel spus, proletarii din România sînt țăranii sau fii de țărani dezmoșteniți, deproprietăriți de pămîntul lor strămoșesc, și încartiruiți în marii coloși industriali de tip stalinist. Acești fii de țărani, copii ai statului socialist, smulși din familiile lor țărănești de **mirajul** lagărelor de muncă, denumite orașe industriale, se întorc astăzi împotriva propriilor lor părinți, care au rămas țărani, și care își vor pămîntul înapoi. Proletari de fabrici și de uzine sau **proletari agricoli**, botezați în cîmpul muncii la IAS-uri și ferme socialiste de stat, ei și-au uitat originea, hulind vatra sătească. Navetiști pe trenuri murdare, îmbrăcați în salopete mizerabile, îi amenință pe țărani cu o diplomă de școală profesională, de școală de maiștri sau de facultate muncitorească, înfricoșați de falimentul crud al industriei românești pe care l-au trăit pînă la capăt și definitiv.

Nu țăranii și-au pierdut dragostea pentru pămînt, ci dezrădăcinații, proletarii fără Dumnezeu, copiii nimănui, **oamenii noi** educați în școlile materialismului dialectic și istoric, cei care și-au pierdut credința și legile strămoșești ale neamului. Striviți de muncă sau șefi peste alți proletari, contabili și birocrați – funcții prin definiție staliniste, despre care nimeni nu spune nimic încă, izolați în sinistrele lor orașe de beton, așteaptă și astăzi la cozi inumane și grotești ouă de la țară sau un kilogram de cartofi.

A vorbi despre țărănimea română ca parte integrantă a viitoarei societăți civile românești – de care sîntem atît de departe – înseamnă a vorbi mai întîi despre "clasa" dezrădăcinaților, fiindcă țărănimea română adevărată, cîtă a mai rămas, nu trebuie confundată cu ei.

"Clasa" dezrădăcinaților îi amenință pe țăranii satelor noastre, fiindcă au totuși o poziție privilegiată: față de "prostimea" satului, ei sînt orășeni "școliți", au salarii asigurate, fixe, de la stat, chiar dacă muncesc sau nu, dacă plouă, ninge, sau este secetă. Față de orășenii adevărați, ei sînt legați de sat prin casele lor semipărăsite, unde mai cresc un porc și niște păsări, cu o grădină cu viță-de-vie, într-un cuvînt nu duc lipsa de alimente, mai ales că și de la Stat se mai poate încă fura, după vechiul obicei socialist...

Dar nimic mai trist și mai grav în mijlocul acestor dezrădăcinați decît **tineretul, generația tînără a României care ar trebui să aibe misiunea de a grăbi însănătoșirea societății noastre**. Fiindcă cine altcineva să o facă? Au încercat și încearcă mai ales studenții, împotriva cărora a fost asmuțită "clasa muncitoare". Tineretul proletar – încazarmat în cămine jalnice, unde prostituția și mizeria trupească și psihică au devenit lucruri firești – bîntuie satele ca o fantomă. Culturalizați în discoteci sătești și de provincie, îmbolnăviți de tuberculoză în barăcile **șantierelor naționale ale tineretului**, fiii țăranilor noștri iau, din anii proaspetei adolescențe, calea bișniței, a tîlhăriei și a violurilor. Delincvența, beția și hoția au invadat provincia și satele noastre, atît de liniștite și de curate altădată.

Recreștinarea și re-educarea fiilor de țărani români, perverțiți de ideologia comunistă și decăzuți într-o cumplită mizerie socială și morală, sînt singurele căi pentru renașterea globală a țărănimii noastre. Pe dezrădăcinați, lipsiți de orice proprietate personală, nici pămînt, nici locuință, statul socialist îi luase sub protecția lui, întorcîndu-i tocmai împotriva părinților lor. Ei sînt o tragedie națională și, prin ei, trăim cu toții tragicul țărănimii române. Atît timp cît bisericile și școlile vor rămîne goale în continuare, să nu fim prea încrezători în "revoluție"! Să ne amintim că România, în anii interbelici, era al doilea grînar al Europei, că eram un popor eminamente agrar, dar și că Biserica era sufletul satului românesc, școala rîvnită și prețuită, iar familia țărănească – tradiție și sfîntă lege strămoșască.

Avem în față "clasa" dezrădăcinaților; ideologia lor a murit, dar ei au rămas printre noi, victime nefericite ale Istoriei. Ei au avut o identitate pe care și-au uitat-o sau pierdut-o și anevoie și-o mai pot regăsi. Totuși, după patru decenii de erezii marxiste, se află acum în fața adevărului. Și o reformă social-politică prin care să fie trimiși cu forța, înapoi în sate, ar fi poate, ultima soluție. Antichriștii societății noastre, victimele nevinovate ale comunismului carpatin, au în față singura lor salvare: **pocăința**. Biserica lor ortodoxă, răbdătoare și iertătoare prin Iisus Hristos, le este aproape. Căci Dumnezeu așteaptă un semn de la ei.

Silviu ALUPEI

EVREII IN ROMÂNIA

1. Consideratii introductive (I)

Cunoaşterea unei minorităţi etnice trebuie să se bazeze pe o temeinică analiză a caracterelor specifice ale minorităţii respective, acelea care îi definesc identitatea, atît în raport de poporul în mijlocul căruia trăieşte, cît şi în raport de alte grupuri etnice cu statut de minorităţi în cadrul aceleiaşi formaţiuni statale. Pentru ca însă o astfel de analiză să conducă la rezultate concludente, ea trebuie să pornească de la o cunoaştere cît mai aprofundată a trunchiului din care grupul devenit minoritate s-a desprins pentru a vieţui pe meleaguri străine, în mijlocul unei populaţii de care se deosebeşte prin origine etnică, limbă, trecut istoric, tradiţii, credinţă religioasă şi cultură.

Problema formulată în aceşti termeni este aplicabilă, în aceeaşi măsură, tuturor grupurilor etnice minoritare care vieţuiesc pe pămîntul României, dar gradul de dificultate în ceea ce, deocamdată, denumim procesul de cunoaştere al naţionalităţilor care convieţuiesc înlăuntrul aceloraşi frontiere de stat este diferit de la o minoritate etnică la alta. Şi evreii constituie una din minorităţile a cărei cunoaştere, pentru a nu păcătui prin a fi fragmentară sau superficială, presupune urmărirea cu atenţie a lungului şi întortochiatului drum pe care urmaşii lui Avraam şi Moise l-au parcurs pînă cînd au pătruns în spaţiul geopolitic locuit de români.

Patria evreilor este teritoriul cuprins între Marea Mediterană şi Deşertul Siriei care pînă la întemeierea Statului Israel a fost cunoscut sub denumirea de Palestina. Această regiune, ca şi Siria Septentrională, din care de fapt face parte, a constituit un mare culoar prin care s-au scurs migraţiile popoarelor de origine semitică. În mileniile 4 şi 3 î.d.Chr., pe teritoriul Palestinei s-au aşezat triburile vest-semitice ale hononeilor, iar în secolul XXIII î.d.Chr. au venit grupurile de semiţi plecaţi din Chaldea sub conducerea, conform istoriei biblice, lui Avraam, patriarhul căruia Dumnezeu i-a poruncit să părăsească cetatea Ur de la Golful Persic şi să se îndrepte cu toată familia sa spre Canaan — Pămîntul Făgăduinţei.

Timp de şase secole evreii au trăit ca păstori nomazi paşnici printre celelalte popoare aşezate pe teritoriul Palestinei. În secolul al XVII-lea are loc însă un eveniment deosebit. Hicsoşii, o populaţie sălbatică şi crudă, de origine semită, a căror limbă era probabil asemănătoare cu forma iniţială a limbii ebraice, invadează şi cuceresc Egiptul pe care l-au stăpînit timp de 150 de ani. Pe baza înrudirii rasiale cu noii stăpîni ai Egiptului, evreilor li s-a îngăduit să pătrundă şi să se stabilească în regiunea Goşen, cea mai fertilă provincie din nordul ţării. Aşa se explică poziţia dominantă pe care a avut-o Iosif la curtea faraonului şi, odată cu el, regimul de favoare de care s-au bucurat toţi conaţionalii săi.

După răsturnarea "regilor păstori", aşa cum au fost denumiţi impropriu regii hicsoşi şi instaurarea unei dinastii autohtone, evreii şi-au pierdut statutul de minoritate privilegiată, autorităţile egiptene obligîndu-i să presteze munci forţate, în condiţii umilitoare. Nemaiputînd suporta tratamentul la care erau supuşi, sub conducerea personalităţii centrale din întreaga lor istorie, Moise, probabil în secolul al XIII î.d.Chr., are loc "Ieşirea", părăsirea în masă a Egiptului de către toată populaţia evreiască. După 40 de ani de rătăcire prin deşert, răstimp în care se sting din viaţă toţi cei care trăiseră ca robi în Egipt, locul lor fiind luat de o generaţie nouă, generaţia celor care se născuseră "oameni liberi" în condiţiile aspre de viaţă din deşert, evreii ajung pentru a doua oară la porţile Pămîntului Făgăduinţei. În această perioadă eroică din existenţa poporului evreu are loc evenimentul cel mai important din întreaga sa istorie, eveniment care îşi va pune o amprentă de neşters pe întreaga evoluţie ulterioară a spiritualităţii iudaice: **Primirea Legii şi cristalizarea concepţiei monoteiste de inspiraţie mozaică, concepţie care dăinuie fără schimbări pînă în ziua de astăzi.** Totodată Moise, marele lor Profet, le va insufla conştiinţa că ei, evreii, sînt **"Poporul ales"**, poporul pe care Dumnezeu l-a sortit să stăpînească lumea. O conştiinţă trăită cu intensitate, de-a lungul veacurilor, de fiecare evreu, oricît de umil şi neînsemnat ar fi el.

Sub conducerea lui Iosua, urmaşul lui Moise, are loc cucerirea Canaanului. Ea nu a fost însă urmată de constituirea unei formaţiuni statale consolidate. Vechea organizare tribală semită, bazată pe legătura de sînge, era prea trainică pentru a se renunţa la ea, chiar şi în condiţiile noi de viaţă sedentară. Diferitele triburi păstrau cu stricteţe obiceiurile tradiţionale, vorbind chiar dialecte distincte. După moartea lui Iosua, lipsind o căpetenie unanim acceptată, tendinţele separatiste s-au manifestat din plin. Conducătorii de triburi şi-au arogat titulatura de prinţi, au apărut pături privilegiate şi au izbucnit chiar războaie fratricide. În cartea sa "De la Avraam la Cristos", Daniel Rops afirmă că "istoria Israelului se împarte în atîtea istorii cîte triburi erau".

Contactele triburilor de israeliţi cu cultura superioară a populaţiei canaaneene, ca şi cu populaţiile învecinate, egiptenii şi fenicienii, aflate pe o treaptă de civilizaţie superioară nu puteau să nu lase urme asupra monoteismului evreilor, insuficient consolidat în perioada de penetraţie în Canaan. Dar ceea ce a turburat grav, nu numai viaţa triburilor israeliene, ci echilibrul tuturor popoarelor din Orientul Apropiat în secolul al XII-lea î.d.Chr. a fost invazia triburilor de greci barbari, dorienii. Ele au cucerit Peloponezul, Creta, insulele din Marea Egee şi litoralul Asiei Mici, după care au trecut în Siria şi Canaan, ajungînd pînă în Delta Nilului. Deşi invazia a fost oprită de Ramses III (1198–1167 î.d.Chr.), egiptenii nu au reuşit să-i nimicească complet. O ramură a invadatorilor s-a stabilit în cîmpia fertilă din regiunea de sud a Canaanului. Este vorba de populaţia pe care istoria biblică o consemnează sub denumirea de filistenii.

Remarcabil pentru această populaţie nou venită pe meleagurile Canaanului este faptul că ea cunoştea meşteşugul prelucrării fierului, în timp ce atît evreii cît şi celelalte popoare învecinate nu ieşiseră încă din epoca bronzului. Apărînd draconic monopolul asupra producerii şi prelucrării fierului, filistenii îi ţineau pe evrei într-o stare de dependenţă economică cu semnificative implicaţii politice. Pe acest fundal următoarele două sute de ani din istoria evreilor vor fi scena unui lung şir de lupte împotriva filistenilor. În cele din urmă aceştia vor fi înfrînţi de evrei, dispărînd pentru totdeauna din filele istoriei regiunii.

Cea mai strălucită perioadă din istoria veche a evreilor este perioada cuprinsă între anii 1040 şi 932 î.d.Chr., adică ceva mai mult decît o sută de ani. Iar dacă la această perioadă adăugăm şi răstimpul cît în fruntea triburilor israelite s-a aflat Samuel, cel mai mare profet al evreilor după Moise şi părintele spiritual al monarhiei, se obţine un interval de timp ce nu depăşeşte un veac şi jumătate. Un fragment de timp neînsemnat ca lungime din istoria evreilor, dar atît de încărcat de semnificaţii încît imaginea lui este vie pînă în zilele noastre! Este epoca în care toate triburile israelite sînt reunite sub sceptrul autoritar al celor trei mari regi: Saul (1040–1012), David (1012–972) şi Solomon (972–932).

Pentru omul de cultură modern, chiar atunci cînd el este un credincios convins, viaţa celor trei regi menţionaţi mai sus, aşa cum este prezentată în textele biblice, furnizează suficient de multe elemente care contrazic ceea ce se consideră îndeobşte a fi un model de urmat. La acest scepticism caracteristic credinciosului modern s-ar putea să contribuie şi luxul de amănunte cu care Biblia relatează faptele. Dacă însă reuşim să ne detaşăm de exagerata indiscreţie cu care textul biblic pătrunde în viaţa intimă a celor trei regi, putem să le creionăm obiectiv portretele morale.

Saul a fost o căpetenie vitează. În toate acţiunile sale a dat dovadă de simplitate şi măsură. Nu s-a înconjurat de lux sfidător, a locuit modest în fortăreaţa sa de la Ghibea, nu şi-a făcut ca David un harem şi, în general, se poate afirma despre el că a fost un suflet echilibrat. Singurul păcat ce i s-ar putea reproşa este modul brutal în care a apărat puterea regală în faţa pretenţiilor preoţimii de a înlocui regalitatea cu o conducere teocratică.

În ceea ce-l priveşte pe David, se poate spune că a fost un om dotat cu farmec şi cu anumite calităţi remarcabile. Dar în afară de aceste trăsături pozitive, de-a lungul întregii sale vieţi a dat dovadă de o totală lipsă de scrupule în situaţiile în care urmărea un anumit interes politic sau satisfacerea unor capricii personale. Ani îndelungaţi s-a aflat în fruntea unei bande de tîlhari care teroriza populaţia lipsită de apărare. Cînd a considerat că îi este folositor, nu a ezitat să accepte solda filistenilor, duşmanii cei mai periculoşi ai poporului său. Pe lîngă aceste relaţii dubioase avea anumite înţelegeri secrete cu cel de al doilea mare duşman al Israelului, regele Moabului. La ocuparea tronului a ajuns trecînd peste cadavrul lui Işboşet, fiul lui Saul, urmaşul legitim la domnie, pe care-l sprijineau zece triburi israeliene, deci majoritatea poporului. O altă crimă odioasă a constituit-o măcelărirea celorlalţi şapte urmaşi legitimi ai lui Saul. De ce era însă într-adevăr capabil David, o dovedeşte cazul Urie. Adulterul cu soţia acestui credincios comandant de oşti şi trimiterea lui, cu intenţie, la moarte sigură, constituie un act de-a dreptul odios.

David s-a dovedit pervers chiar şi pe patul de moarte. Fiindu-i teamă de sentimentele triburilor din nord, a jurat să nu se atingă de viaţa lui Simei veniamianul, dar înainte de a-şi da ultima suflare îi recomandă urmaşului său, lui Solomon, să-l ucidă, acesta nefiind legat prin jurămînt ca el să-i cruţe viaţa.

Dar indiferent de modul prin care şi-a croit drumul spre tron, nu se poate contesta că David a fost una din cele mai importante personalităţi ale istoriei Israelului. În calitate de comandant de oşti, de cuceritor şi de întemeietor de stat a fost, pe drept cuvînt, mîndria poporului său. Din păcate însă, imediat după ce şi-a consolidat puterea, s-a transformat într-un despot de tip oriental. Numerosul său harem, corupţia de la palat, intrigile şi domnia favoriţilor, constituie tabloul descompunerii morale a omului de stat care dăduse cîndva dovadă de vigoare şi energie.

Urmaşul lui David, Solomon, a fost un rege paşnic. A dovedit calităţi remarcabile de administrator, reformator, diplomat şi, nu în ultimul rînd, de negustor. În timpul domniei lui, Israelul era cunoscut atît prin splendoarea capitalei, Ierusalim, cît şi pentru luxul exorbitant de la curte. Faptul că faraonul egiptean i-a dat în căsătorie pe una din fiicele sale dovedeşte că regele Israelului era tratat pe picior de egalitate cu ceilalţi mari monarhi asiatici. El a fost cel care a iniţiat şi a condus construirea minunatului templu din Ierusalim, simbolul religiei israelite. Sub domnia sa, ţara a cunoscut o impresionantă dezvoltare. Din punct de vedere moral, cel puţin în raport de standardele noastre creştine, Solomon a fost departe de a constitui un model demn de urmat. În haremul său uriaş a adunat femei din cele mai diferite rase şi credinţe religioase. Erau hitite, moabite, edomite, amonite, egiptene, feniciene şi canaaneene care, împreună cu obiceiurile lor specifice, şi-au adus la palat şi zeităţile lor naţionale. Consecinţa a fost că spre sfîrşitul vieţii, sub influenţa favoritelor din harem, Solomon a adoptat şi a introdus anumite culte idolatrice. Dar greşala sa cea mare a constat în faptul că nu a întreprins nimic pentru a crea o coeziune puternică între triburile iudaice. În pofida fastului de care s-a înconjurat, domnia lui Solomon s-a caracterizat prin despotism, corupţie şi exploatare nemiloasă a ţărănimii. După moartea sa regatul se va scinda în două state evreieşti slabe, implicate în nenumărate războaie fratricide: în nord Israelul, iar în sud Iudea.

- va urma -

CATRE CITITORII NOSTRI

Colegiul Redacţional al revistei "Puncte cardinale" solicită înţelegerea binevoitoare a cititorilor publicaţiei noastre faţă de întîrzierea apariţiei Numărului pe luna iunie.

Aducem, de asemenea, la cunoştinţa cititorilor şi abonaţilor noştri că în luna august revista nu va apărea. În compensaţie, Numărul pe luna septembrie va avea un număr sporit de pagini.

Vă mulţumim pentru înţelegere!

COLEGIUL REDACTIONAL

PE DRUMUL UNEI EUROPE UNITE

Se pare că drumul de la conceptul de Europă unită pînă la transpunerea lui în realitate politică viabilă, unanim acceptată de toate naţiunile bătrînului nostru continent, este destul de lung şi anevoios. O dovadă în sprijinul acestei afirmaţii o constituie faptul că nici în rîndul statelor occidentale, legate între ele printr-o îndelungată participare la Comunitatea Europeană, nu domneşte un deplin consens cu privire la modul în care strînsele legături economice existente vor fi întregite prin înfăptuirea unei pieţe interne comune şi, în final, a unei unităţi politice.

Dar divergenţele dintre statele membre ale Pieţei Comune în problema unificării Europei nu constituie decît una din dificultăţile care stau în calea unui echilibru politic european, diferit de nefericita ordine impusă la sfîrşitul celui de al doilea război mondial de Roosevelt şi Stalin şi continuată cu consecvenţă, fără excepţii, de toţi succesorii lor care s-au perindat, pînă astăzi, la Casa Albă şi la Kremlin. Dezagregarea Uniunii Sovietice şi eliberarea ţărilor satelite de sub tutela Moscovei, precum şi tendinţa acestora, mai mult sau mai puţin hotărîtă, de a adopta democraţia şi de a se integra în Europa, lărgeşte aria problemelor pe care cei ce şi-au propus să reglementeze relaţiile dintre statele europene trebuie să le rezolve. Un sistem de reglementări fundamental diferit de "Mondialismul american",, asiduu propovăduit de Preşedintele Bush, cît şi de "Casa comună europeană", cerută cu insistenţă agresivă de fostul Secretar General al P.C. bolşevic al U.R.S.S., Gorbaciov.

Într-un articol publicat la 4 Iunie 1992 în săptămînalul "The European", Dr. Helmut Kohl, Cancelarul Federal al Germaniei, prezintă punctul de vedere al guvernului său în problema unificării Europei. Sinceritatea cu care analizează complexa problemă a Europei secolului XXI este remarcabilă. Dar nu numai atît. Punctul de vedere exprimat de Cancelar ne îngăduie să sperăm că Europa unită va fi o **Europă a Naţiunilor**.

Crearea unei Europe unite rămîne pentru Germania un scop primordial. Acest lucru este în concordanţă cu preambulul la constituţia noastră din 1949. Acest preambul ne impunea, de asemenea, realizarea unificării Germaniei prin proprie voinţă. Am realizat acest lucru, dar ideea unificării Europei rămîne strîns legată de unificarea Germaniei pentru că "problema germană" nu a fost niciodată doar o chestiune naţională a germanilor. Acest fapt a implicat totdeauna şi o fermă incorporare a Germaniei în inima continentului nostru, cu marea sa populaţie şi cu enormul său potenţial economic înglobate în structurile europene.

Germania are mai mulţi vecini decît oricare ţară din Europa. Ceea ce se întîmplă acolo, în această ţară, are repercursiuni imediate asupra vecinilor săi şi invers. "O Germanie liberă şi unită într-o Europă liberă şi unită", aceasta era viziunea lui Konrad Adenauer şi acesta este şi principiul care a determinat activităţile mele politice de la bun început.

Remarcile recente ale unei colege de-a mele au dovedit, pe de altă parte, o profundă neînţelegere a obiectivelor politice ale Germaniei. Afirmaţia sa, că Germania unită a devenit prea mare pentru a fi doar unul dintre mulţii competitori ai Europei şi că integrarea europeană, cu pretinsa întărire, doar a Germaniei, este o chestiune istoric depăşită. Aceasta reflectă o profundă neînţelegere a evoluţiilor politice şi cerinţelor acestui sfîrşit de veac.

Concepţia de asociaţie elastică de state capabile de acţiuni independente, care ar putea la nevoie, să formeze o coaliţie împotriva Germaniei este, în orice caz, o reîntoarcere la concepţiile demodate datînd dinainte şi de pe vremea politicii lui Winston Churchill, care, în faimosul său discurs din Zurich, la 1946, chema la formarea unui soi de state unite ale Europei. Secolul nostru a suferit destul de mult datorită rivalităţilor dintre naţiunile Europei.

Este o tristă ironie că o astfel de critică necugetată a integrării europene este manevrată tocmai de acele forţe din Germania, care propagă naţionalismul vechii şcoli.

Nimeni nu poate pretinde că are nişte planuri mature, gata pregătite în sertare, pentru modelarea unei viitoare Europe, după sfîrşitul conflictului est-vest. Ar fi lipsit de sens, avînd în vedere multitudinea situaţiilor imprevizibile existente astăzi, să se traseze în detaliu, astfel de planuri, în acest moment.

Ne aflăm actualmente într-o perioadă de tranziţie în care, atît Europa de vest cît Si America de Nord sînt chemate, acum, mai presus de toate, să stabilească priorităţi comune ale asociaţiilor lor politice pentru anii ce vin.

Scopuri bine determinate, principii ferme şi flexibilitate — acestea formează cel mai eficient remediu pentru starea de descurajare care se manifestă în multe locuri. Dar, pesimismul a fost totdeauna rău sfetnic.

Dacă ultimii cîţiva ani ne-au învăţat ceva, atunci, acest lucru este adevărul — aşa cum a subliniat Karl Popper în opera sa "Societatea deschisă + slăbiciunile sale" — că istoria nu este rezultatul destinului orb şi implacabil, ci o consecinţă a reflexiilor şi acţiunilor umane.

Ne aflăm azi, într-o situaţie fără precedent în istorie, aceea că toate forţele majore din europa împărtăşesc aceleaşi obiective politice. Virtual, toate ţările Europei Centrale, estice şi sud estice, ca şi majoritatea statelor succesoare ale Uniunii Sovietice se simt atrase de aceleaşi principii de care sîntem ataşaţi noi în Europa de vest şi America de Nord şi anume: democraţia parlamentară, supremaţia legalităţii, drepturi umane şi civile, precum şi economia socială de piaţă. Pornind alături pe drumul spre Europa viitoare, trebuie să realizăm două sarcini majore; una fiind adîncirea şi lărgirea Comunităţii Europene, ceea ce constituie calea spre unificarea Europei şi, alta, să depăşim în ultimă instanţă, diviziunea continentului în sectoarele de Est şi Vest.

La Maastricht, membrii Comunităţii Europene au pus bazele în vederea finalizării unificării europene. Tratatul de la Maastricht este astfel conceput spre a iniţia o nouă fază a procesului de unificare europeană. Regret că poporul danez s-a pronunţat printr-o mică majoritate împotriva acestui tratat. Afirm, în acelaşi timp, hotărîrea noastră de a continua neabătuţi înaintarea pe calea unificării europene. Nu există alternativă raţională la politica vizînd unitatea Europei — altfel riscăm căderea, din nou, în situaţia rivalităţilor din trecut.

Europa unită nu poate şi nu trebuie să fie un creuzet; ea trebuie, mai degrabă, să conserve şi să consolideze identitatea naţională, cultura şi modul de viaţă ale fiecărei naţiuni şi ale fiecărei ţări. Coeziunea europeană va funcţiona numai în cazul în care toţi membrii săi se bucură de drepturi egale. Dorim o unitate europeană în care cetăţenii noştri să se poată identifica. Nu dorim un Leviathan european, ci "unitatea în diversitate" — care va fi puterea Europei unite de mîine.

Ar fi un eşec istoric dacă, în acest timp, cînd vecinii noştri din Europa Centrală, estică şi sud estică şi-au pus toate speranţele în noi, am diminua, sau am opri evoluţia spre o unificare europeană — această evoluţie ascendentă de pînă acum care ne-a adus în vest pacea, libertatea şi prosperitatea. Din contră, vom reuşi să unim părţile Europei anterior despărţite, numai dacă consolidăm comunitatea existentă, sub raport politic, economic şi monetar, permiţîndu-i astfel să rămînă ancora de stabilitate a întregii Europe.

Numai o puternică unitate europeană poate face faţă noilor riscuri şi instabilităţi care însoţesc dezintegrarea sistemelor politice şi sociale din părţile estice şi sud estice ale continentului nostru. Aceasta nu este o respingere a unei Europe lărgite, dar noi vom putea crea această Europă lărgită numai în întregul ei.

Noile pericole pentru Europa sînt, în primul rînd, de natură economică şi socială, dar şi politică. Mai ales, în fosta Uniune Sovietică, ele pot deveni sursele unor noi riscuri militare.

Acest lucru este valabil şi pentru ţările din Europa Centrală, estică şi sud estică. Din acest motiv, securitatea rămîne sfera prioritară de cooperare în cazul unei Europe lărgite — securitatea nu mai este a unei ţări împotriva alteia, ci mai presus de toate, a uneia alături de alta. Statele membre ale CSCE formează o arie geopolitică a viitoarei structuri de securitate europeană, dar axa securităţii europene este şi va rămîne NATO. Numai NATO garantează prezenţa substanţială a SUA, necesară securităţii pe continentul nostru. Aici, ca şi în cazul Comunităţii Europene, ar fi o gravă eroare a se reduce, sau chiar a abandona ceva din ceea ce şi-a dovedit valoarea, numai de dragul de a porni pe o cale nouă şi nesigură.

Ar trebui, totuşi, să studiem, dacă, şi în ce măsură Uniunea Europei Occidentale şi mai ales NATO s-ar putea implica în asigurarea conflictelor din reţeaua CSCE. Conflictul în care se află Iugoslavia a demonstrat destul de clar unde se află limitele competenţei şi ale acţiunilor europene.

A doua misiune urgentă, care stă în faţa ţărilor occidentale, pe lîngă chestiunea securităţii în sens limitat, este problema stabilităţii economice şi ajustarea treptată a economiei din ţările estice spre nivelul ţărilor occidentale. Iniţial, aceasta presupune implicarea considerabilă într-o perioadă lungă de criză politică şi economică.

Orice cheltuieli economisite aici, astăzi, se vor întoarce multiplicat contra Europei Occidentale şi Americii de Nord într-un viitor previzibil. Dacă noile democraţii sînt lăsate singure cu problemele lor economice, acest lucru va provoca, în mod inevitabil, reacţii politice ce nu vor putea fi controlate. Repercursiunile vor fi valuri de refugiaţi spre vest, cărora în cele din urmă nici Comunitatea Europeană nu le va putea face faţă. Întreaga lume vestică trebuie să fie gata să ajute, în primul rînd, permiţînd noilor democraţii accesul în mai mare măsură la pieţele occidentale. În acelaşi sens, asistenţa financiară şi economică, pe care o acordăm în alte domenii, trebuie oferită ca un ajutor pentru propria noastră ajutorare.

În sfera economică se ridică, de asemenea, problema integrării Europei Centrale, estice şi sud estice în instituţiile europene existente. Comunitatea Europeană este centrul de greutate economic şi, din ce în ce mai mult, politic. Acordurile de asociere încheiate cu Polonia, Ceho-Slovacia şi Ungaria sîn paşi substanţiali, dar şi acte cu semnificaţie politică pe calea integrării acestor ţări în Uniunea Europeană viitoare. Pot urma şi alte ţări. Dar parteneriatul deplin la Uniunea va fi posibil, numai după ce condiţiile politice şi economice necesare vor fi fost îndeplinite.

Uniunea Europeană ar trebui să acţioneze în mod similar, dar nu exact în aceeaşi manieră cu statele succesoare ale fostei Uniuni Sovietice. Cursul adecvat în acest caz trebuie să fie, nu asocierea, ci acorduri speciale. Scopul nostru trebuie să fie realizarea legăturilor unei Europe deschise avînd ariile sale economice precise.

În momentul de faţă conturăm Europa secolului XXI. Obstacolele cu care ne confruntăm sînt dificile şi istoria nu ne oferă modele pe care să ne bazăm, dar ar fi cea mai mare greşală să cedăm în faţa dificultăţilor ce ne stau în faţă. Aceasta, datorită faptului că şansele pentru viitorul Europei prevalează riscurilor.

ŢARUL BORIS

UN OCHI RÎDE, ALTUL PLÎNGE...

CLOWN-UL ERA, DE FAPT, MAGAR

Constatăm, cu sinceră amărăciune, fondul de abjecţie morală care se vădeşte tot mai mult, de la o vreme încoace, în paginile unei publicaţii pe care ne obişnuisem s-o simpatizăm fără "pretenţii": este vorba de **Academia "Caţavencu"**, foaia săptămînală patronată de către actualul preşedinte al Uniunii scriitorilor, "timidul" poet Mircea Dinescu.

Şiretenia laşă a articolului de fond "Între foarfecă şi urechea măgarului" (publicat, sub semnătura d-lui Dinescu, în numărul din prima săptămînă a lunii iunie) se învredniceşte de o nouă "antologie a ruşinii" româneşti. Cerîndu-şi scuze ridicole, ca director al publicaţiei, pentru un articol nevinovat precum "Războiul tichiilor" (referitor la "duelul" rabinic Alexandru Şafran – Rosen Moses), d-l Dinescu se pretează a vorbi despre, chipurile, "ruşinoasa campanie antisemită a cărei principală ţintă a devenit şef-rabinul Rosen Moses" (Al. Şafran ar fi un fel de "semit antisemit" în viziunea d-lui Dinescu!) şi a arunca în obrazul românilor (de astă-dată fără nici o ruşine) "un panseu" ca acesta: "Decît să fim obsedaţi de tichiile altora mai bine am renunţa la obiceiul nostru miţos de a ne fura singuri căciula mioritică"...

Rămîne de văzut dacă şef-rabinul va catadicsi să-l ierte pe "măgarul-şef" (cum se autointitulează d-l Dinescu), căci pe un alt măgar, din cîte ne aducem aminte, l-a dat afară cu flori cu tot, strigîndu-i ca un prooroc: "Fascistule!"...

Ne întrebăm dacă există vreo legătură între acest acces de poli-măgărie şi campania anti-legionară pe care a pornit-o în paginile revistei respective trepăduşul de presă numit Cornel Ivanciuc? (Nu este altul decît cel care se întreba nu demult, în paginile "Tineramei": "Pe cînd reabilitarea lui Corneliu Codreanu?"!). Se pare că sînt... copite şi copite, unele de... de scuze (cele nedescopicate: "pe viitor nu-şi va mai înmuia copita în călimară"), altele nu... "Moravuri grele", s-ar zice! Moravuri de **şabăs-goim**...

O SARJA DE ENORMITATI

Tot luna trecută s-a ţinut, la Facultatea de Istorie a Universităţii Bucureşti, o dezbatere privitoare la mişcarea studenţească interbelică (singura prezentare corectă pe care presa a făcut-o acestei dezbateri a apărut în «Cotidianul», sub semnătura d-nei Dora Mezdrea). Fireşte că problema studenţimii legionare n-a putut fi ocolită. Ceea ce a surprins (căci restul era de prevăzut) a fost, pe de o parte, slaba prezentare a d-lui Şerban Milcoveanu, iar pe de altă parte (în ciuda lăudabilului efort spre obiectivitate) şarja de enormităţi a d-lui Corneliu Coposu, de la care s-a putut auzi, nici mai mult, nici mai puţin, că în 1927 ar fi luat fiinţă Legiunea Arhanghelilor Mihail şi Gavriil (!!!) sau că faimosul Manifest al Crinului Alb, apărut tot pe atunci în paginile «Gândirii», ar fi fost semnat de către Petre Ţuţea, Mircea Eliade, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu şi Vasile Băncilă (d-l Coposu n-a nimerit nici măcar pe unul dintre adevăraţii semnatari: Petre Marcu Balş alias Petre Pandrea, Ion Nestor, Sorin Pavel!)...

E curios că nu s-a găsit nimeni care să corecteze, în mod politicos, astfel de afirmaţii penibile (nici măcar d-l Milcoveanu sau "moderatorul" Dinu C. Giurescu, specialist cu toate patalamalele)! Băltim cu mic şi mare într-o cloacă de suficienţă şi semidoctism, în care singurele valori par să fi rămas "morga" şi "tupeul"! Cu ce drept să ne mai indignăm atunci cînd d-l Iliescu zice «Copoiu» în loc de Coposu?!

DESTINUL POSTUM AL LUI PETRE TUTEA

Luna iunie a acestui an ar putea fi numită, fără nici o exagerare, "luna Petre Ţuţea". Binemeritata audienţă şi recunoaştere publică a personalităţii marelui gînditor creştin i-a pus în umbră, pentru o vreme, pe ceilalţi "monştri sacri" ai generaţiei sale: Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica sau Mircea Vulcănescu. Sigur, e şi o problemă de conjunctură, iar "rezistenţa" se va proba în timp. Noi credem în destinul postum al lui Petre Ţuţea, iar termenul de "ţuţomanie" îl lăsăm în custodia neghiobilor subţiri", care umblă să scoată din el efecte publicistice de contrapunct!

Încep să apară, în sfîrşit, îndelung aşteptatele volume purtînd semnătura lui Petre Ţuţea. Succesul de librărie a fost extraordinar. Din păcate există o mare diferenţă între ţinuta editorială a acestor volume. Cel apărut la Editura «Viitorul românesc» şi îngrijit (dacă se poate spune astfel) de d-l Ion Papuc (autorul unei lungi postfeţe, despre care obişnuieşte să se laude singur că "este cel mai întins studiu despre Petre Ţuţea care s-a scris pînă acum", de parcă despre "întindere" ar fi vorba!), are mai degrabă aspectul unei afaceri editoriale decît al unei opere de cultură. Textele ce-l alcătuiesc, deloc sau insuficient pregătite pentru tipar, sînt pe alocuri de-a dreptul ininteligibile şi rămîn obscure criteriile după care au fost alese şi alăturate. Lipsa unei note asupra ediţiei sau a unui corpus de note lămuritoare (finale sau de subsol) reprezintă un neajuns minim pe lîngă faptul că volumul nu are nici măcar... tablă de materii! Despre greşelile de tipar sau despre estetica tehnoredactării nici nu mai aducem vorba... Se pare că principiul "Repede şi prost" a guvernat, spre deziluzia multora, această primă apariţie editorială a lui Petre Ţuţea.

Cu totul lăudabilă, în schimb, în toate privinţele, este ediţia îngrijită cu profesionalism de d-l Gabriel Klimowicz la Editura Arta Grafică (sub egida Fundaţiei Anastasia, condusă de d-l Sorin Dumitrescu). Acest volum (culegere de interviuri şi eseuri), intitulat **Între Dumnezeu şi neamul meu**, şi-a epuizat primul tiraj încă din ziua lansării. "Poporul român" a făcut efectiv "coadă" la Petre Ţuţea (nu "s-a ajuns", dar "se va mai băga"!). Ne rămîne să nădăjduim că volumele viitoare vor beneficia de cel putin aceeaşi ţinută, căci Petre Ţuţea are nevoie nu numai de admiraţie, ci şi de osîrdia noastră.

"O PARADIGMA" MASONICA

O carte care merită (ca să înţelegem cu adevărat pe ce lume trăim!) este şi cea apărută recent la Editura Vest din Timişoara: Bruno Würtz, **New Age. Paradigma holistă sau revrăjirea Vărsătorului**. Marea "Conspiraţie Aquariană", întemeiată pe postularea "Noii Ere" (**New Age**), "Era Vărsătorului" (ce-ar înlocui vechea şi nefasta "Eră a Peştilor"!), este prezentată pe larg de către autor, cu suficientă şi justă distanţare critică. Nu avem de-a face decît cu o amplă reţea (**network**) internaţională, de sorginte masonică, al cărei ţel ultim, dincolo de făgăduinţele unei noi şi stranii "spiritualităţi" (programatic anti-creştine, fireşte!), rămîne unul politic: "redistribuirea Puterii" (Marilyn Ferguson), mai precis "reînnoirea" lumii printr-o "nouă ordine mondială" (vechiul vis universalist al Francmasoneriei), sub conducerea unui guvern unic mondial.

Mişcarea **new-age**-istă, forţînd un eclectism stîngaci între ştiinţa de tip occidental şi religiile orientale (mai ales al Indiei şi Chinei), devine, în mod vădit, cea mai primejdioasă conspiraţie anticreştină şi antinaţională pe care a cunoscut-o istoria, aşezîndu-se în continuitatea gnosticismului şi ocultismului tradiţional, a spiritismului, teozofiei şi antropozofiei steineriene, adică a tuturor tendinţelor notorii de dizolvare a spiritualităţii şi ordinii creştine, regizate sau încurajate de oficinele francmasonice, de puternică coloratură evreiască. "Satanismul" sau "luciferismul" este semnul sub care stă această mişcare perversă, ce se face tot mai simţită şi în lumea românească, mai cu seamă printre tineri ("fenomenul" **rock**, şcolile Waldorf etc.) şi printre intelectualii cosmopoliţi (pînă la niveluri foarte înalte). N-a fost scăpată, în acest sens, nici ocazia recentului Tîrg Internaţional al Cărţii de la Bucureşti...

Biserica Ortodoxă Română, în loc să-şi irosească forţele în "tovărăşia" pseudo-naţionaliştilor securişti, veştejind greco- şi romano-catolicismul, s-ar cuveni să organizeze şi să călăuzească la nivel naţional rezistenţa creştină împotriva acestui "esoterism" militant, care macină deopotrivă temeliile religioase, naţionale şi politice ale lumii noastre. Ne aşteaptă, se pare, o luptă istorică, un adevărat Armaghedon spiritual, în care rolul Bisericilor tradiţionale se anunţă esenţial. Nădăjduim că nici "turmele" nu vor rămîne fără păstori" şi nici "păstorii" fără "turme" în acest tîrziu al Istoriei!.

UN TEST PENTRU "NELINISTEA" NOASTRA

Rezultatele unui test ce s-a dat în primăvara acestui an la clasele mari ale cîtorva licee bucureştene ne oferă o imagine destul de îngrijorătoare asupra nivelului civic şi intelectual al tinerei generaţii. Lăsat de izbelişte în noul haos democratic, tineretul României post-ceauşiste, idealizat în mod demagogic de la toate tribunele politice, este departe de a ne da un sentiment de linişte şi optimism în privinţa viitorului.

Testul a cuprins trei întrebări: 1• Ce formaţiune politică apreciaţi şi de ce? 2• Ce personalitate publică apreciaţi şi de ce? 3• Ce publicaţie cotidiană sau periodică apreciaţi şi de ce?

La prima întrebare peste 80% dintre cei testaţi au răspuns că nici una, motivaţia cea mai des întîlnită fiind: "nu mă interesează politica". Chiar dacă acest dezinteres pare să fie un reflex al "absenteismului" general, nu credem, avînd în vedere vîrsta subiecţilor respectivi, că el reprezintă o prea mare nenorocire. Curios este însă că, dintre cei aproximativ 20% care şi-au nominalizat simpatiile, **nici unul** nu a pomenit despre singura formaţiune politică efectiv consacrată «Noii Generaţii»: Mişcarea pentru România a d-lui Marian Munteanu! De oarecare apreciere par să se bucure, în ordine: F.S.N. (cel de dinaintea rupturii Iliescu–Roman), P.N.L., P.N.L.–A.T., Convenţia Democratică, Mişcarea Ecologistă şi... "România Mare"! Cîte o singură dată au apărut menţionate: P.N.Ţ.–c.d., P.U.N.R, Partidul Liber–schimbist şi... Monarhia (?!).

La întrebarea a doua cele aproape 400 de răspunsuri s-au caracterizat printr-o varietate deconcertantă. "Modelele" noi generaţii se află înproporţie covîrşitoare printre actori şi cîntăreţi (cel mai bine ieşind... d-l George Mihăiţă!). În rîndul al doilea vin crainicii/crainicele T.V. (motivaţia cea mai frecventă: "pentru că nu se uită în hîrtii cînd citesc"!), iar în al treilea sportivii şi comentatorii sportivi (de mai multe simpatii par să se bucure d-nii Ion Ţiriac, Gheorghe Hagi, Marius Lăcătuş şi Cristian Ţopescu). Personalităţi politice au fost indicate foarte rar (iar atunci au fost: Petre Roman, Ion Iliescu, Radu Cîmpeanu, Corneliu Vadim Tudor, Teodor Stolojan şi – de trei ori – Regele Mihai). Personalităţile autentic culturale au fost cele mai slab reprezentate (de cîte două ori Petre Ţuţea şi Părintele Constantin Galeriu; cîte o dată: Părintele Constantin Argatu de la Cernica, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Adrian Păunescu, Ileana Vulpescu, Mihai Stănescu, Andrei Şerban, Sorin Dumitrescu, Nicolae Manolescu – cu precizarea: "ca om de cultură").

La întrebarea a treia cele mai des indicate au fost revistele «Salut» (taraba publicitară a d-lui G. Mihăiţă) şi «Bravo» (singurele reviste ca – pretind tinerii – s-ar preocupa de "problemele" lor!). Vin la rînd, după numărul de opţiuni: «Cinema» (mai ales pentru **poster**-uri), «Pop Show & Rock», «Tineretul liber» (adeseori cu specificarea: "pentru că conţine horoscopul", iar o dată cu această motivaţie năucitoare: "fiindcă are pagini multe"!), «Poliţia română» ("pentru că nu face politică"), «Magazin», «Expres–Magazin», «România Mare», «Adevărul», «Caţavencu», «România liberă» şi... «Prostituţia»! În cîteva rînduri răspunsul a fost: "Toate publicaţiile care dau horoscopul".

Rezervăm cititorilor alte posibile concluzii şi comentarii.

OAZE IN DESERT

Cu atît mai îmbucurător apar, în acest context, două publicaţii lunare (în intenţie cel puţin) precum «Decembrie» şi «Punctum». Prima este revista unui grup de elevi de la Liceul de Informatică din Bucureşti (unde menţionăm că n-a ajuns testul de mai sus). Cei patru realizatori principali, tineri de 16 ani, se numesc Marius Bârsan, Ion Cosmovici, Cristi Joantă şi Dan Suciu (sprijiniţi cu material fotografic de către d-l Pascal Ilie Virgil). Lor le aparţine şi preentarea grafică şi tehnoredactarea (superioară multor publicaţii cu pretenţii). Numărul 4 (iunie, 1992), avînd 16 p., a fost scos în 10.000 de exemplare, la preţul de doar 10 lei exemplarul (cu menţiunea: "non-profit"). Reţinem din sumar mai ales articolul "Cui îi este frică de Eminescu?" (semnat: Cristi Joantă), pagina semnată Marius Bârsan ("Completare la biografia lui Carol II"; "Locul preferat al d-lui Norman Manea" – este vorba de revista «Prostituţia», unde anti-eliadistul publică mai nou; "Terorismul creştin" – à propos de elucubraţiile masonice ale revistei «22», care pune în aceeaşi oală comunismul şi... creştinismul; "Stejarul cu... castane"), relatarea despre Drumul Crucii (făcută chiar de liderul Tineretului Democrat–Creştin din Moldova, d-l Veaceslav Ceremuş), precum şi cele două interviuri (cu Maiestatea–Sa Regele Mihai şi cu d-l Marian Munteanu, pentru care "cea mai bună soluţie pentru orice conflict rămîne împăcarea"). Publicaţia este pusă sub deviza: "Prin sacrificiu spre victorie". Îi dorim succes şi viaţă îndelungată!

Cea de a doua, revista «Punctum» ("de atitudine culturală şi mărturisire creştină"), se află abia la primul număr, dar promite foarte mult. Avînd o elevată ţinută grafică şi intelectuală, ea stă sub patronajul spiritual al lui Patre Ţuţea şi beneficiază de calda prezentare a Părintelui Prof. Dumitru Stăniloaie. Realizatorii ei sînt trei tineri studenţi (în frunte cu d-l Radu Preda, student în anul I al Institutului Teologic din Bucureşti, în vîrstă de numai 19 ani). Primul număr cuprinde, pe lîngă paginile introductive, o prezentare a personalităţii şi gîndirii lui Petre Ţuţea (semnată de d-l Radu Preda), două eseuri ("Despre timp şi capcana faptelor bune" şi "Despre afirmare şi negare") ale d-lui Dan Dionisie şi "Despre libertate" (fragment de jurnal) de d-l George Nicolae Tănase (care a realizat şi partea grafică). Rămîne ca lumea să nu se sperie cumva de preţul cam pipărat (75 de lei) şi, în perspectivă, de monotonia semnăturilor.

V.A.M.

Editura "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala Sibiu
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacţional:
Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRIŞOR, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU

Adresa: 2400 Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 109
tel. 92/422536

Tehnoredactare
Teodora Ciuchină

Machetator: I Nistor

Tiparul
"POLSIB" S.A.